

OFFICEREN

03 / JUNI 2020

**TEMA:
DA CORONAEN
RAMTE**

VIDAR-BEREDSKABET AKTIVERET FOR FØRSTE GANG
BOGANMELDSE: NO TIME FOR SPECTATORS
FRA BOLDSPIL TIL BLODIG ALVOR
FLYVEVÅBNETS DANMARKSEKSPEDITION

INDHOLD

NR. 3/2020

Leder

Kort nyt

Tema om coronaberedskab:

- Da coronaen ramte
- Som en militær operation
- Kollegial teamspirit
- VIDAR-beredskabet aktiveret for første gang
- Redningshelikopteren i luften – som altid

Faglige Forklaringer

Tillidsrepræsentanter_#3:
Transparent – hellere end
retfærdigt

Fra boldspil til blodig alvor

Boganmeldelse:
At følge og lede fra West Point
til Det Hvide Hus

Det glemmer jeg aldrig...

Verserende sager

Forsidefoto:
Morten Fredslund

Bagsidefoto:
Lars Bo Axelholm

TILLID ER ALTAFGØRENDE

Formand
Niels Tønning
niels@hod.dk

DET SENESTE ÅRS TID HAR ORD SOM EMBEDS-MISBRUG, inhabilitet, svindel og kulturen i Forsvaret været fremherskende, når jeg gentagne gange er blevet interviewet af stort set alle medier, der beskæftiger sig med forsvarsstof. Weekenden, hvor jeg skriver dette, var ingen undtagelse. Jyllands-Posten, Berlingske Tidende, DR, Olf og TV2 News ville alle høre, hvordan jeg forholdt mig til ministerens bekendtgørelse af Operation Bedre Kulturs 10 initiativer. Er det nødvendigt? Hvorfor/ hvorfor ikke? Og vil det hjælpe?

Selv om sagerne i virkeligheden kun i et vist omfang vedrører officerer, så har især den ene sag, som gør, fyldt meget. Og efter min mening med rette. For befolkningen skal ubetinget kunne have fuld tillid til vores integritet, loyalitet og ærlighed i krig som i fred. Og det bekræfter jeg da også, at den kan, hver gang jeg har muligheden. En afvigende enkeltsag siger intet om den toneangivende kultur i Forsvaret. Jeg er da dermed også delvis enig med de forsvarsordførere, der kommenterede ministerens nye tiltag som en unødig mistænkeliggørelse af alle ansatte i Forsvaret og nok i særlig grad officerer. Det er vel ikke ministerens opgave at tale et problem op. Snarere ned.

Alligevel vil jeg gerne anerkende, at ministeren er nødt til at reagere – for noget må der gøres, ellers tror jeg ikke, at det stopper. Pressen vil – og skal – fortsat agere som vagthund, også selv om den dermed både er en del af løsningen og en del af problemet. For enhver kritik vil i udgangspunktet få politisk medhold.

Derfor bliver vi alle også nødt til selvkritisk at forholde os til udfordringerne. Har vi selv reageret på vedholdende rygter, eller har vi ladet en nagende

tvivl komme andre til gode? Selv tror jeg, at bevidstheden om korpsånd, at kæden ikke er stærkere end det svageste led, og at vi har hinandens ryg, sidder så dybt, at vi bliver utrygge, hvis tilliden til andre udfordres. Men det må bare aldrig føre til, at vi af misforstået loyalitet dækker over pligtforsømmelser, embedsmisbrug eller egentlige ulovligheder. Det, tror jeg, heller ikke sker.

Som chef har man handlepligt,

hvis man bliver opmærksom på ulovligheder, og derfor er det ansvarspådragende ikke at gøre noget. Men djæveln ligger som bekendt i detaljen og oftest i gråzonen mellem sort og hvidt. Der, hvor noget nok er betænkeligt, måske også kritisabelt, men måske ikke strafbart. Der kan man nu åbenbart være sikker på, at det kan få en karrieremæssig konsekvens ikke at gribe ind. For mig er det nærmest det modsatte, der er vigtigt at få slået fast: At det ikke får karrieremæssige konsekvenser, hvis man siger noget. Den opfattelse - og oplevelse - har mange desværre haft.

Det er derfor helt centralt nu at få skabt tillid til, at det ikke længere er tilfældet. Jeg ser udnævnelsesrådet i det nye chefbemandingssystem, der har været undervejs i omkring fem år, som et meget væsentligt skridt i den retning, men det kan da godt være, at det skal suppleres med genindførelse af en personaleinspektør, der som uvildig instans, kan behandle anker over bedømmelser. Modsat må det bare heller ikke føre til, at chefer ikke tør give retvisende bedømmelser.

Ser vi på planens øvrige initiativer, så er de isoleret set vel mere indskærpelser end skelsættende nyt. Genetablering af lokalt ansvar på etablisementsområdet har af helt andre årsager længe været en påkrævet korrektion af en problematisk styrelsesmodel, og hvis jeg fejlagtigt har troet, at deklaration af egen interesse og flere øjne-princippet ved indkøb allerede var gældende, så kan indførelsen for alles skyld da kun gå for langsomt. Jeg tror bare ikke, at nogen har været i tvivl om chefansvaret.

For mig er det nærmest det modsatte, der er vigtigt at få slået fast: At det ikke får karrieremæssige konsekvenser, hvis man siger noget.

Jeg har i pressen været positiv

over for pakkens uddannelsesinitiativ. Ikke fordi jeg tror, at nogen officerer er i tvivl om god forvaltningsskik eller habilitetsregler, men fordi den nære støtte til chefen er erstattet af partnerskaber og administrative fællesskaber med tvivlsom forståelse for og indlevelse i den operative kernevirkomhed. Det er derfor blevet mere vigtigt end nogensinde, at chefen har et så

grundigt og ajourført kendskab til love, bestemmelser og aftaler, at han eller hun kan stille de rigtige spørgsmål for også at kunne stole på de svar, der gives.

Alle laver fejl, og det skal der være plads til, men der er forskel på fejl og svindel, som selvfølgelig aldrig må forekomme og skal straffes derefter. En nulfejlskultur har ingen behov for, til gengæld er der behov for en minister, der klart udtrykker tillid til Forsvaret. Ingen soldater vil rejse ud og udføre den hårde del af jobbet, hvis der ikke er ubetinget tillid fra den politiske base hjemme i Danmark. Tillid er altafgørende, og det går begge veje.

TIDLIGERE HÆRCHEF FOR RETTEN

Sagen blev anket på stedet af forsvareren, da tidligere chef for Hæren, generalmajor Hans Christian Mathiesen, blev kendt skyldig ved retten i Viborg.

TEKST VICKIE LIND

MIDT I MAJ faldt der dom i sagen mod generalmajor Hans Christian Mathiesen. Generalmajoren var tiltalt for tjenestemisbrug og pligtforsømmelse af særlig grov karakter, og en enig domsmandsret fandt ham skyldig. Dommen lød på 60 dages fængsel.

Sagen blev anket, først af forsvareren og senere af anklageren. Den kommer for Landsretten over tre dage i august.

KADETTERNES UDDANNELSE OG UDNÆVNELSE BLIVER FORSINKET PÅ GRUND AF COVID-19

TEKST KONSULENT HANS HARTMANN

DE TAKTISKE KADETTER ved Søværnets Officersskole (SOS) har grundet COVID-19 ikke kunnet gennemføre deres vagtcheftogter som planlagt. SOS har derfor set sig nødsaget til at skubbe uddannelsen, så alle kadetterne kan komme ud og tage ansvar på broen – og skolechef, kommandør Jens Bjørnsteen, i sidste ende kan stå inde for 'det produkt', som han leverer til Søværnets sejlene enheder.

Kadetternes ansættelse ved skolen forlænges, og hvor de oprindeligt skulle udnævnes 18. juni, bliver udnævnelsen nu gennemført 27. august.

Tilsvarende har chefen for Hærens Officersskole (HO), oberst Nicolas T. Veicherts, set sig nødsaget til at forlænge ældste hold på HO. Ikke at kadetterne dér også skal ud og sejle – men andre væsentlige uddannelseselementer skal nås gennemført. Udnævnelsen af holdet på HO forventes flyttet fra december til januar 2021.

På Flyvevåbnets Officersskole kan kadetterne glæde sig over, at man ikke forventer at forlænge deres tid på skolen, idet uddannelsen – med nogle kunstgreb – kan gennemføres som planlagt.

HOD ser ikke kadetternes situation som optimal – langt fra, men HOD må samtidig erkende, at situationen kunne være værre.

På baggrund af omstændighederne har HOD valgt at spille med så langt som muligt. Samme tilgang har arbejdsgiversiden anlagt. Altså: Vi er alle enige om at søge at finde de bedst mulige løsninger/kompromisser i forhold til de utallige situationer, som de danske COVID-19 tiltag afføder og som skal håndteres i, af og med Forsvaret.

Vi ser stadig frem til at kunne lykønske alle jer – kommende premierløjtnanter, når I er kommet godt igennem jeres krævende uddannelser.

KØRSELSFRADrag

Hvis du har været sendt hjem i forbindelse med corona, så skal du være opmærksom på at få ændret dit befodringsfradrag på din forskudsopgørelse, så regningen ikke kommer med årsopgørelsen næste år.

Har du spørgsmål,
der handler om rettigheder
i coronarelaterede sager,
så kontakt konsulent
Steen Gøtsche
3525 0301

COVID-19 KAN GODKENDES SOM ARBEJDSSKADE

SMITTE MED COVID-19 kan efter en konkret vurdering anerkendes som arbejdsskade. Det gælder f.eks. hvis det kan sandsynliggøres, at man har et arbejde, hvor man er udsat for risiko for smitte.

Hvis man f.eks. er sundhedspersonale, der arbejder med COVID-19, er man ikke pålagt at påvise en konkret smittekilde. Det skal kunne sandsynliggøres, at smitten er sket på arbejdet. Hvis man er udsat for en risiko i sit arbejde, er det normalt tilstrækkeligt til, at man kan sandsynliggøre, at smitten er sket der.

Læger, social- og sundhedsassistenter, sygeplejersker, portører og rengøringspersonale skal således

ikke påvise en konkret smittekilde. Det gælder også andre faggrupper, der har tæt borgerkontakt, der medfører risiko for smitte. Det kan f.eks. også være ansatte i Forsvaret som i forbindelse med en opgaveløsning, kan have tæt kontakt med potentielle smittede.

I alle tilfælde er det en konkret vurdering, om sygdommen vil kunne anerkendes som en arbejdsskade, og diagnosen COVID-19 skal være stillet.

Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) som behandler skadesager.

Konsulent Steen Gøtsche

Panasonic BUSINESS

TOUGHBOOK

SOLID ELEKTRONIK, DER KAN HÅNDTERE ENHVER MISSION.

**TIL FORSVARSBRUGERE, HVOR DET ER ET KRAV AT TEKNOLOGIEN
ER TIL AT STOLE PÅ – OGSÅ PÅ KRITISKE MISSIONER**

Stol på TOUGHBOOK – de robuste bærbare og tablets,
der er godkendt af internationale forsvarspartnere
og testet efter de strengeste militære standarder.

Besøg: www.panasonic-defence.com

Ring til os: +45 43 20 08 00

Foto: John Randeris

DA CORONAEN RAMTE

Tusinder af smittede og døde, nedlukninger af lande verden over og udsigt til en ny økonomisk krise. Det var skrækscenariet i begyndelsen af marts, da corona spredte sig. **Hele vejen igennem har officerer været på arbejde som en del af beredskabet** sat i værk for at håndtere den ukendte virus.

TEKST ANDERS HØJER RØMELING

DE CORONAVIRUSSEN SPREDTE SIG, stod det meget hurtigt klart, at det ikke ville blive en krise, der kun ville ramme en, to eller tre sektorer i landet. Nej, hele det danske samfund stod potentielt set til at blive lagt ned af den nye og ukendte smitte. I den Nationale Operative Stab, også kendt som NOST'en, forberedte man sig derfor på en krise, man ikke helt kendte, men som man vidste, var på vej.

- Jeg har et billede af, at det at stå i NOST'en i de dage svarede til at stå på en strand og arbejde på kystsikringen, fortæller Karen Bak Aastrup, brigadechef i Beredskabsstyrelsen. Hun uddyber:

- Jeg havde tiltro til, at vi havde bygget en god kystsikring, men samtidig blev der varslet om en tsunami, som hverken jeg, mine kolleger eller vores samarbejdspartnere kendte højden på, og som vi ikke havde erfaring med. Nogle gange kunne vi se bølger i horisonten, andre gange blot nogle små skvulp. Men jeg kunne ikke se effekten af nogen af delene, før tsunamien ville ramme stranden.

Karen Bak Aastrup var en af de myndighedsrepræsentanter, der i de første uger af marts nærmest havde fast bopæl i NOST'ens lokaler.

- I starten var jeg på arbejde hver dag, også i weekendene, og der var rigtig, rigtig megen koordination. Det var en oplevelse af, at selv om vi kunne forberede os på meget, baseret på det vi plejede at gøre, så kunne vi ikke forberede os på alt, siger Karen Bak Aastrup.

Koordinationen foregik i første omgang mellem NOST'ens otte faste medlemmer, der foruden Beredskabsstyrelsen tæller Forsvarskommandoen, Forsvarets Efterretningstjeneste, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste, Sundhedsstyrelsen, Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen samt Udenrigsministeriet.

Senere kom også helt nye aktører til så som Dansk Industri, der aldrig tidligere havde indgået i NOST'ens krisehåndtering, men nu kom med på råd, fordi virussen som bekendt lukkede ned for alt, også erhvervssektoren. Derfor var der ikke kun de typiske 20 mænd og kvinder i NOST'en, men nogle gange op imod 100.

Men tilbage til dagene omkring slutningen af februar og begyndelsen af marts, hvor opgaven i første omgang lød på at få danskerne hjem fra udlandet, inden de nationale grænser verden over smækkede bommen i.

Danskerne hjem fra udlandet

Rent formelt sidder Rigspolitiet for bordenden i NOST'en. De agerer vært og står for mødeindkaldelse og for opretholdelsen af et sekretariat, så alt det praktiske kører. Samtidig er det Rigspolitiet, der har pligt til at rapportere opad til det politiske niveau. Dog kan NOST'ens otte myndighedsmedlemmer indkalde hinanden hver især, og i coronakrisens spæde start var det altså sundhedsmyndighederne og Udenrigsministeriet, der kaldte til samling.

I første omgang blev der rakt ud til politiet og Forsvaret,

som skulle støtte med at få danskere hjem. Med til det arbejde var chef for Operationsstaben, generalmajor Michael Hyldgaard.

- Vi startede i en situation, hvor der var statsborgere i Kina, som skulle assisteres med at nå hjem til Danmark. Så rullede opgaverne videre derfra i takt med, at COVID-19 spredte sig. Forsvaret bistod med transport af danskere på delstrækninger på nogle af hjemtransporterne fra Kina. Blandt andet hentede vi danskere hjem med Forsvarets Challenger-fly i Madrid og Bruxelles, fortæller han og tilføjer:

- Det var spændende, fordi tingene ændrede sig, selv mens flyet var i luften. Det var operationer på spidsen. Operationerne blev på dette tidspunkt koordineret igennem Udenrigsministeriet, og under resten af krisen fungerede Forsvaret som støttende myndighed til samfundet generelt, mens andre myndigheder på skift havde lead.

Michael Hyldgaard er ikke i tvivl om, at NOST'ens faste struktur var en kæmpe fordel i Danmarks håndtering af virussen.

- Det var vigtigt i denne her situation, at der var en samlende koordination og én indgangsvinkel til tingene. Hvis man havde spredt det for meget ud, så havde der formentlig manglet koordination og synkronisering imellem det, myndighederne gjorde, siger han.

Beredskabsstyrelsens Karen Bak Aastrup er enig.

- Selv om vi på det tidspunkt ikke kendte omfanget eller →

længden af coronakrisen, så gav de vante strukturer en trykthed, der gjorde, at vi kunne hoppe i takt. I forhold til det ukendte gav de faste roller en ro til at arbejde.

Ifølge Karen Bak Aastrup kan man normalt illustrere krisestyring som en pyramide med en lille stab og strategi i toppen og en stor operation i bunden. Men denne gang var pyramiden vendt på hovedet.

- Der var enormt meget strategi, planlægning og forbedelse og så en mindre operation - heldigvis da, fordi der i hvert fald på beredskabsområdet ikke var behov for så store indsatser før oprettelsen af callcentre og testcentre, siger hun og tilføjer:

- Men da det stod klart for os, at vi stod over for en nedlukning af Danmark, så mærkede jeg en tydelig skillelinje i krisestyringen. Fra at være noget ude i verden, som vi forberedte os på, var krisen noget, der reelt var nået til Danmark.

14.000 opkald på én dag

Onsdag den 11. marts tonede landets statsminister, Mette Frederiksen, frem på danskernes fjernsynsskærme med beskeden om, at landet skulle lukkes ned de næste to uger.

- Vi står i en helt ekstraordinær situation. Det rejser mange og helt relevante spørgsmål. Og hverken jeg selv eller myndighederne har alle svarene endnu, lød det fra statsministeren.

Og danskerne havde i høj grad spørgsmål om coronavirussen. Helt tilbage i februar havde Sundhedsstyrelsen og politiet oprettet en national hotline til bekymrede borgerne og myndigheder. Hotlinen blev også støttet med frivillige kræfter fra Beredskabsstyrelsen, men snart måtte man søge yderligere hjælp til at håndtere de flere tusinde telefonhenvendelser, der begyndte at strømme ind. Den ekstra støtte bød Hjemmeværnet ind med.

Det fortæller major og næstkommanderende i Hærhjemmeværnsdistrikt København Vestegn, Johan Legard Aagaard.

- I starten gik borgernes spørgsmål meget på, hvilke lande man skulle rejse hjem fra hurtigst muligt, så vi arbejdede med nogle primitive tavler med oversigter over diverse lande. Men der skete så meget på så kort tid. Fredag, da vi startede, havde vi 17 frivillige ved telefonerne i Jonstruplejren. Om mandagen havde vi 117 fra alle Hjemmeværnets distrikter på Sjælland samt Beredskabsstyrelsen, Røde Kors og Politiskolen, siger han.

- Vi fik dagligt et par tusinde opkald, og efter statsministerens pressemøde den 11. marts var vi helt oppe på 14.000 opkald på en dag.

Man indså hurtigt, at de mange opkald ville fortsætte, og at der var brug for at opbygge en mere fast struktur til at tage imod henvendelserne.

- I dagene omkring statsministerens pressemøde gik vi i gang med at udarbejde en fast struktur, og kun en uge efter, at vi fik besked på at støtte politiet med callcentre, var der oprettet 240 lønbærende stillinger. Jeg har aldrig oplevet, det gik så hurtigt, siger Johan Legard Aagaard.

- Det var helt vildt. Under processen med at finde frivillige telefonoperatører modtog vi opkald fra udlandsdanskere i USA og Norge, der bare ville hjælpe og svare på telefonopkald på afstand.

Selv myndighederne ringede om hjælp

I de første uger efter etableringen af callcentret i Jonstruplejren, hvor uvisheden omkring corona var stor, var der en konstant summen i lokalet, husker Johan Legard Aagaard.

- Det overraskede os, at vi fik opkald fra andre myndigheder, læger og sygeplejersker, plejehjemsledere og kommuner. De ringede alle med spørgsmål til deres specifikke situation, men det kunne vi jo ikke svare på. Vi kunne kun fortælle dem, hvor de kunne finde generel information om eksempelvis rejsepåbud og sygdomstegn, siger han.

Johan Legard Aagaard bemærkede også, hvordan opkaldene ændrede karakter i løbet af krisen.

- I starten drejede spørgsmålene sig om, at folk overvejede at rejse eller kendte én, der allerede var taget af sted. Men da folk vænnede sig til begrænsningerne på samfundet, ændrede henvendelserne sig til længere psykologiske samtaler. Vi fik opkald fra folk, der havde mistet et familiemedlem, eller virksomheder i økonomiske problemer, som overvejede at sende medarbejderne hjem for ikke at dreje nøglen om.

- Samtalerne kunne vare 45 minutter, og nogle af vores operatører kom ud fra lokalet og måtte holde nogle lange pauser eller tale med en psykolog. De havde haft mennesker i røret med nogle svære dilemmaer, fortæller Johan Legard Aagaard og slutter af:

- Da vi var fuldt bemandet, havde vi 120 telefonopkald i gang på én gang alene i callcentret i Jonstruplejren.

En operation som alle andre

Regeringens plan for nedlukningen af Danmark omfattede også lukningen af grænserne. I landets østligste hjørne fik Det Bornholmske Hjemmeværn besked på at kontrollere færgepassagerer i bil og til fods, der kom fra Ystad i Skåne og Sassnits i Tyskland. Opgaven lød, at kun danskere med et "anerkendelsesværdigt formål" kunne komme ind i landet.

- Vi blev kaldt ind den 14. marts. Vi havde i forvejen forventet, at vi skulle støtte på en eller anden måde, så det kom ikke bag på os, siger Jonas Vøg Andersen, major og chef for Det Bornholmske Hjemmeværns Operations- og Uddannelsessektion.

Seks mand fra Det Bornholmske Hjemmeværn mødte passagererne i ankomsthallen og tog imod bilisterne, der kørte fra borde.

- Tidligere har vi støttet med grænsebevogtning ved Rødby, så vi havde erfaring med lignende opgaver. Derudover var vi under politiets kommando, så opgaven var ligetil. Det var meget, meget få, der måtte vende om og tage færgen retur, siger Jonas Vøg Andersen.

Typisk ankom færgerne med tre til fire timers mellemrum, og Hjemmeværnets frivillige kørte til havnen og tjekkede passagerer i ca. 20 minutter.

- I virkeligheden var det jo en operation som alle andre. Vi lavede en befaling, som Hjemmeværnets frivillige skulle følge. På strategisk niveau var det anderledes, men på vores taktiske niveau var opgaven velkendt. Det er den samme dynamik, om vi står med en pandemi eller en naturkatastrofe, siger han.

Foto: Morten Fredslund

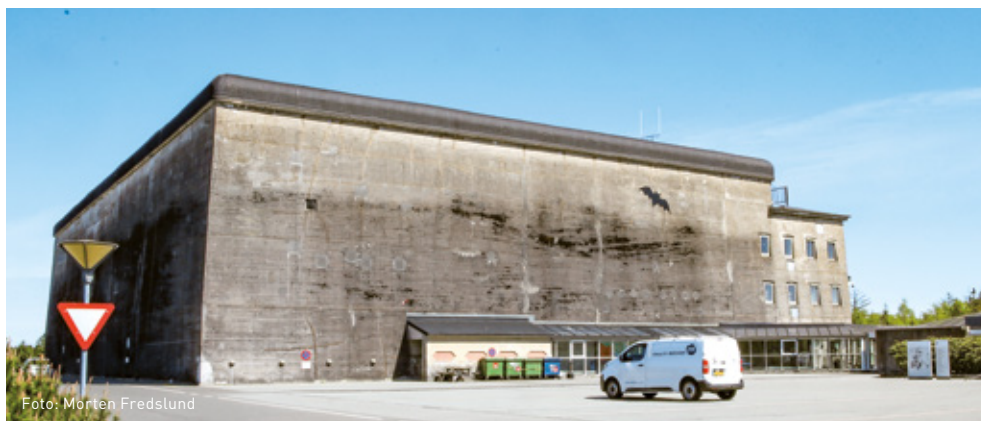

Foto: Morten Fredslund

Foto: Helicopter Wing Karup/Forsvarsgalleriet.dk

Men ikke alt var, som det plejer.

- Vi har jo ikke oplevet tuberkulose eller børnepolio i over 100 år, og Kongeriget Danmark har slet ikke erfaring med pandemier i en skala som den her, så frygten for det uvisse var da til stede - både blandt de civile, som vi mødte ved færgerne, og blandt os med militærbaggrund.

Imponeret over omstillingsparatheden

I april gik statsminister Mette Frederiksen endnu en gang på talerstolen. Hun var tilfreds med danskernes selvdisciplin med at holde social afstand og dermed begrænse risikoen for smitte. Nu var det tid til at se på en forsigtig genåbning af landet, lige som at danskerne i stigende grad skulle testes for corona. Igen kunne det danske beredskab byde ind.

For eksempel skulle Beredskabsstyrelsen støtte etableringen og driften af de mange hvide testcentre, der skød op i landet, og ved podninger på sygehusene. For sektionschef Martin Vendelbo betød det, at han blev udpeget som stabschef i Beredskabsstyrelsen Sjælland og fik ansvaret for styrelsens indsats i regionen.

- Jeg tiltrådte i Næstved tirsdag den 21. april, og den følgende weekend modtog vi styrker fra vores øvrige beredskabscentre fra Jylland og Bornholm. Vi skulle hjælpe med at foretage podninger, bistå med praktisk indretning af teststederne og støtte med praktiske og logistiske opgaver - så som at sørge for, at folk kom rigtigt ind og ud, når de skulle testes, og sikre, at der blev holdt afstand. Vi håndterede også prøver, holdt testudstyr tørt i regnvejr, sørgede for lys og varme og fiksedes sågar oliefyret, da det gik i stykker, siger han.

Selv om Martin Vendelbo betegner sig selv som en gammel rotte med 28 års erfaring fra beredskabet, blev han alligevel undervejs imponeret over beredskabets omstillingsparathed og hastighed, også blandt de unge værnepligtige.

- Efter at vores værnepligtige havde hjulpet med at pøde på sygehusene og i testcentre, rykkede ca. 15 af dem efter deres hjemsendelse direkte over i Region Sjælland som podere. For et halvt år siden var podning fremmed for dem, så under krisen lærte de noget nyt, og de kunne gå ind og understøtte en sektor, der manglende hænder, siger han.

Det, vi er sat i verden for

Det er blevet maj måned, og tilbage i Forsvarskommandoen reflekterer Michael Hyldgaard, chefen for Operationsstaben, over de seneste måneders indsats.

- Overordnet set er jeg rigtig glad for den indsats, der er blevet leveret hele vejen rundt fra alle statslige myndigheder. Men jeg har også en taknemmelighed over at konstatere, at vi i Forsvaret kan det, vi er sat i verden for, og at vi ikke har problemer med at løse vores opgaver. Nu er vi så gået over i en fase, hvor samfundet genåbner, og hvor krisen har ændret karakter endnu en gang. Det skal vi være bevidste om hele tiden - altså hvilken fase, vi befinder os i -, men jeg synes, at forløbet har været, lige som man har kunne forvente, siger han og slutter:

- Når jeg sidder og kigger tilbage, så er tiden fløjet af sted. Nogle ting blev eksekveret, og nogle gjorde ikke, fordi det ikke var nødvendigt, og det er jo sådan, det er i den verden, som Forsvarets medarbejdere er i til daglig. ■

SOM EN MILITÆR OPERATION

Det er fra Operationsafdelingens to 'maskinrum' på Flyvestation Karup, at man primært har manøvreret Forsvarets opgaver og udfordringer under corona-pandemien. **Krisen har affødt nye idéer, tiltag og procedurer** - og en pæn overarbejdsbukkel blandt officererne.

TEKST OG FOTO MORTEN FREDSLUND

SELV OM EN CORONAPANDEMI falder uden for paletten af de mest sandsynlige kriser, som Forsvaret skal kunne håndtere, har Forsvarskommandoens Operationsafdeling tacklet corona-krisen som enhver anden militær operation.

- Selv om det her ikke var et fysisk angreb på nogen eller noget, var det alligevel et angreb på nationen Danmark, som Forsvaret skal være med til at håndtere. Mange af de principper, vi bruger under en normal militær operation, kommer i anvendelse her, og hvis der er nogen, der som organisation er i stand til at håndtere det, så er det os, siger oberst Jens Lønborg.

Som chef for Forsvarskommandoens Operationsafdeling har han sammen med sin 50 mand store stab håndteret de mange corona-relaterede opgaver, som er tilgået Forsvaret, siden de første danskere blev evakueret fra Kina i slutningen af januar. Den 27. februar testes den første dansker positiv med COVID-19, og herfra begynder det som bekendt at gå stærkt.

- Tidligt i forløbet satte vi vagtpersonellet i JOC'en i isolation, så de under hele forløbet udelukkende har været i kontakt med deres respektive familier og kollegerne i vagttrøsten. Vi lagde også planer for, hvordan vi kunne blive nødt til at isolere os her på stabsgangen med soveposer og feltsenge, såfremt en eller flere af os blev

smittet, fortæller Jens Lønborg fra sit kontor for enden af J3-gangen.

Kritiske operationer holdes kørende

Herfra er det hans opgave at have overblikket og koordinere indsættelsen af alle Forsvarets kapaciteter – såvel nationalt som internationalt. I praksis er Jens Lønborgs afdeling delt i to: En stab med ca. 50 medarbejdere i Bygning 452 på Flyvestation Karup samt Forsvarets Operationscenter – også kaldet Joint Operations Center, JOC'en –, der er indrettet i en bunker få hundrede meter derfra. JOC'en har 19 medarbejdere tilknyttet, hvoraf syv officer og syv befalingsmænd i tomandsskift døgnet rundt, året rundt håndterer alle hændelser, som falder uden for Forsvarets normalbillede.

- Da vi bestemmer at lukke Forsvaret ned med kun få på arbejde, skal vi fortsat sørge for at have afvisningsberedskab, SAR, vagten i Krystalgade og ved de kongelige slotte og palæer og de andre kritiske operative funktioner kørende. Umiddelbart derefter begyndte vi at se på: OK, hvad skal der til for at opretholde det, siger Jens Lønborg.

Så alt imens danske virksomheder, organisationer, kommuner, store dele af statsapparatet og en lang række af Forsvarets enheder i starten af marts fik travlt med at

Oberst Jens Lønborg er chef for Forsvarskommandoens Operationsafdeling. Han har sammen med sin stab haft ansvaret for at håndtere de mange coronarelaterede opgaver, som Forsvaret har fået, siden de første danskere blev evakueret fra Kina i januar.

håndtere, hvordan man lukker ned og sender folk hjem, forholdt det sig stik modsat i Operationsafdelingen. Her var udfordringen at holde operationerne kørende i et pandemiramt verdensbillede.

- Her i huset har vi jo fuldstændig styr på, hvilke operationer vi har i gang, så de første ordrer, der udgik herfra, var retningslinjer i forhold til at holde operationerne kørende. De har aldrig været lukket ned på noget tidspunkt, siger Jens Lønborg.

Brugte erfaringer fra angreb på Al Asad

Det er den Nationale Operative Stab, NOST'en, der overordnet har stået for krisestyringen og koordinationen i forhold til coronapandemiens påvirkning i samfundet generelt.

- Vi får opgaverne ind drypvis fra NOST'en. Vi er jo vant til at håndtere Current Ops-delen af Forsvaret, og vi havde derfor lige været igennem det hele i forbindelse med missilangrebet på Al Asad, hvor vi også kom i et højt beredskab i en kompleks situation, hvor rigtig meget skulle gøres på kort tid, siger Jens Lønborg.

De processer, han sammen med sin stab havde anvendt ved Al Asad-angrebet, kunne derfor i et vist omfang overføres til den nuværende krise.

- Den store forskel er, at denne gang er det ikke kun Forsvarskommandoens område, krisen omhandler, og ret hurtigt blev vi koordinerende for hele Forsvaret

- inklusive alle styrelserne. Derfor indførte vi daglige 09.30-statusmøder med *alle* myndigheder i Forsvaret - inklusive Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen. Både BRS og vi er selvstændige indsættende styrelser, og møderne brugte vi til at koordinere på tværs. Vi har i hele forløbet været meget afhængige af at kunne række direkte ud og afkræve støtte fra FMI, FPS og andre myndigheder, når vi har haft brug for noget specifikt, siger Jens Lønborg og tilføjer:

- I Forsvarsministeriet sammensatte man en Task Group Covid ret tidligt, men man overlod den praktiske koordination til FKO. Derfor har det været super vigtigt, at folk fra departementet og styrelserne har siddet med, så de konstant har kunnet få et situationsbillede af, hvordan opgaver og operationer udmønter sig nede i lavpraktikken. Det bliver departementet, departementschefen og ministeren jo spurgt om hele tiden, og derfor skal de selvfølgelig være klædt ordentligt på. Gennem hele forløbet har vi haft et super godt samarbejde hele vejen rundt, og vi har også haft forbindelsesofficerer fra værnene siddende her. Da vi selv begyndte at løbe tør for sagsbehandlere, fik vi tilført et par officerer fra Udviklings- og Planlægningsstaben til at støtte os.

Ny stabsenhed tog sig af den korte horisont

På grund af coronavirusets uforudsigelighed etablerede Operationsstaben en stor del af sit kriseberedskab, som

Oberst Jens Lønborg for bordenden under et af de mange, bredtfaavnende corona-koordinationsmøder, der er blevet gennemført via video teleconference, VTC, siden krisens start. Ikke færre end 34 aktører var linket op på det konkrete VTC-møde, der fandt sted i slutningen af maj.

blandt andet består af en J35-stabsfunktion. Den blev det primære omdrejningspunkt for håndtering af corona-pandemien. Sideløbende blev der nedsat forskellige funktioner. Eksempelvis et team under J35 med tilnavnet "corona next", der under hele forløbet udelukkende har fokuseret på de næste mulige konsekvenser af corona-pandemien.

- De, der sad begravet i det, der skete netop nu og et par dage frem, havde jo ikke kapacitet til at læne sig tilbage, tænde piben og sige: Nå, hvad sker der mon om en måned eller to? I J3 har vi fokus på de igangværende operationer, Current OPS, mens man i planlægningsafdelingen J5, tænker langsigtet. Men vi har ikke til daglig en sektion, der laver planer, som rækker to-ti døgn frem. Derfor etablerede vi den del af vores kriseorganisation, der ikke sidder sammen til daglig, men etableres ud af den eksisterende organisation, altså en J35 – en planlægning-på-kort-horisont-sektion. Den skulle drive de operationer, der var i gang, og samtidig kigge på den korte horisont og afrapportere periodevis om mulige scenarier. Det har fungeret rigtig fint, siger Jens Lønborg.

Han betegner "corona next"-teamet under J35 som en slags tænketank, hvor en håndfuld officerer producerede et katalog over, hvad der er den næste udfordring, der kan ramme Forsvaret som følge af pandemien.

- Selv om kun 20 procent af det skulle blive til virkelighed, betød arbejdet i "corona next", at vi havde scenariet på et stykke papir. Skulle det blive virkelighed, jamen så ruller den del i mindsettet, og det gør tingene meget nemmere at håndtere, siger Jens Lønborg.

Ugentlig kontakt til alle danske soldater i udlandet

Da interviewet finder sted i slutningen af maj, er de værste røde corona-alarmlokker så småt ved at stilne af.

- Vi er allerede i gang med Lessons Learned – Lessons Identified, og der er naturligvis fundet mange nye måder at gribe tingene an på. Det er også en del af det. Havde

vi eksempelvis tænkt over, at hvis et eller andet rammer Danmark, hvordan håndterer vi så alle de kolleger, der ikke er i Danmark? Som koordinerende myndighed indså vi, at vi måtte række ud til alle udsendte. Fra Kenya, Kina, USA – alle. De internationale missioner har vi daglig kontakt og koordination til, men vi har jo ikke en kommandovej eller daglig relation til for eksempel forsvarstachéen i Berlin. Men han er der jo. Han er dansker. Og han er soldat. Derfor har vi også et eller andet ansvar for ham, siger Jens Lønborg og tilføjer:

- Vi udnævnte en 'Forsvarets Ældste' i hvert land, som vi mødtes med en gang om ugen på VTC. Det har været

en lidt sjov proces – og en ny ting, som J35 opfandt, mens vi lagde skinnerne.

Operationsafdelingens rolle som omdrejningspunkt har også kastet opgaver af sig, som obersten før corona-krisen ikke havde fantasi til at forestille sig ville ramme hans bord.

- Vi har skullet tage os af rigtig, rigtig, rigtig meget. Og det gælder ikke kun Operationsafdelingen. Vores Supportafdeling, J4, J6 og J1 har alle en rolle i det her, ligesom vi har rakt ud til alle værn og andre myndigheder. Og eksempelvis har vores Supportafdeling, inklusiv J1, været initieren-

- Den store forskel er, at denne gang er det ikke kun Forsvarskommandoens område, krisen omhandler, og ret hurtigt blev vi koordinerende for hele Forsvaret – inklusive alle styrelserne.

Jens Lønborg

de i forhandlinger om tillæg – ikke ligefrem et område, som vi som operationsfolk normalt beskæftiger os med overhovedet. Så der har været en del personelrelateret, som vi normalt slet ikke er en del af. Men fordi vi sad i orkanens øje – hvis man kan kalde det en orkan –, er det faldet os naturligt og hensigtsmæssigt, at det er os, der koordinerer problemerne og deres løsning. Det ville i sidste ende alligevel ramme os, hvis problemet ikke blev løst. Og som alle andre soldateropgaver er det dem, opgaven rammer, der går i gang med at løse den, siger Jens Lønborg og fortsætter:

- Men generelt er de mange nye udfordringer og opgaver, der er fulgt i kølvandet på corona-krisen blot noget af det, der trækker hos officerer i Operationsafdelingen og Operationsstaben i det hele taget. Det er officerer med

et operativt mindset, der søger hertil – nogen, der elsker at have mange bolde i luften og ikke nødvendigvis aner, hvad der rammer dem, når de møder ind på arbejde.

Grønlandsk scenarium gav panderynker

Har du på noget tidspunkt frygtet, at der ville opstå ting, I ikke kunne håndtere?

- Vi var ikke så bange for vores håndtering herhjemme eller i de internationale missioner. Men vi havde haft en pæn udfordring, hvis det var gået helt galt oppe på Grønland. Det var et af de scenarier, som gav nogle alvorlige panderynker. Antallet af intensivpladser på Grønland og udfordringer med at transportere COVID-19-patienter deroppe kørte som et ret stort issue i nogle uger. Men med blot 10-15 smittede gik luften heldigvis hurtigt af ballonen, siger Jens Lønborg.

Herhjemme gik hans primære bekymring på et scenarium, hvor man skulle transportere COVID-19-patienter i meget stor stil i Forsvarets SAR-helikoptere.

Derfor fik man hurtigt indkøbt flere epishuttles (en form for voksen-kuvøse), så man kunne planlægge SAR-helikopternes opsamling af sundhedspersonale på en måde, der ikke tog tid fra SAR-helikopterens øvrige opgaver.

VIDAR fik sin ilddåb

Corona-krisen blev også medvirkende til, at Forsvarets Strategiske Reserve fik sin ilddåb. VIDAR, som styrkens beredskabsenheder kaldes, blev meldt klar i februar og indsat som hjælp til politiet, da statsministeren proklamerede grænserne lukket fra den 14. marts.

- Vi fik ganske få timer til at sætte det i værk, og det eneste, vi havde på beredskab til at kunne bistå politiet

ved grænserne, i Kastrup og ved færgerne i Frederikshavn og Hirtshals, var vores VIDAR-beredskab. Så dem brugte vi. Det var første gang vi kaldte på dem, og vi er super glade for, at der blev noget til dem, som ikke var en monster-terrorhandling i Danmark. Det er jo rigtig sundt lige at få afprøvet de planer, som ligger for deres

indsættelse, under mere fredelige forhold, siger Jens Lønborg.

- Der, hvor vi kan bruge det her for alvor – og skal bruge det –, er i **de nationale forsvarsplaner og nationale operationer i et større perspektiv, som vi igen taler om for første gang i mange, mange år. Intet nationalt hovedkvarter i Danmark på det her niveau har kørt operationer af den her karakter i så lang en periode.**

Jens Lønborg

Har corona-krisen været en god opgave som officer?

- Det har det helt sikkert. Der, hvor vi kan bruge det her for alvor – og skal bruge det –, er i de nationale forsvarsplaner og nationale operationer i et større perspektiv, som vi igen taler om for første gang i mange, mange år. Intet nationalt hovedkvarter i Danmark på det her niveau har kørt operationer af den her karakter i så lang en periode. Så det, vi er blevet banket igennem her, er bestemt med til at give os værdifuld erfaring. Det er åbenlyst, at de nervebatter, vi har fået skabt ved reelt at køre operationer uafbrudt siden marts, ja,

dem kan vi bruge til noget. Også selvom en del af HOD's medlemmer står med en pæn overarbejdsbukkel, når den her krise er overstået, siger Jens Lønborg.

- Men set med vores øjne handler det om at udføre vores job. Til trods for, at det har været en ny opgave for staben med mange ubekendte, så er det en type opgave, som en operationsstab som den her er sat i verden til at håndtere. Og dermed er det også en skarp opgave for os. Men det er trods alt ikke en opgave med døde og sårede soldater. I det perspektiv er det jo ganske lærerigt at køre en skarp operation i ugevis, uden at det er så alvorligt, som det i yderste konsekvens kan blive for en militær organisation som vores. ■

– Vi skal have overblik over, hvad der sker, og hvilken betydning det har for vores samlede beredskabs evne til at handle, siger orlogskaptajn Martin Nymann foran en af de store skærme i Forsvarets Operationscenter i Karup.

KOLLEGIAL TEAMSPIRIT

Som vagthavende officer i Forsvarets Operationscenter er man **dybt afhængig af hjælpssomhed fra kolleger i hele Forsvaret**. Også når en krise à la corona banker på og kræver hurtig respons.

TEKST OG FOTO MORTEN FREDSLUND

– **DET, DER HAR SLÅET MIG MEST** under krisen, er, at den del af Forsvarets kultur, der handler om stor, kollegial hjælpssomhed og teamspirit, den ændrer sig ikke under en krisesituation som COVID-19. Selv om man kan mærke, at folk har rigtig, rigtig travlt, når man ringer, så er der ikke ændret ved den måde, hvorpå man som officer til officer møder hinanden og tager sig tid til at hjælpe sin kollega og få løst de opgaver, der skal løses.

Det fortæller orlogskaptajn Martin Nymann, da Officere udsendte er blevet budt indenfor i JOC'en, som Forsvarets Operationscenter kaldes i daglig tale. Her er ingen vinduer. Til gengæld bidrager omkring 20 monitorskærme i forskellige størrelser til oplysning af det cirka 20 m² store rum, hvor højryggede kontorstole med

vippefunktion og headsets på bordene fuldender billedet af et militært operationscenter.

– Det handler om teamspirit. I pressede situationer ville det jo være logisk, at man prioriterer sig selv og de udfordringer, der står lige foran en. Men sådan har det ikke været. Selv om kolleger har været virkelig pressede i faser af corona-krisen, har der været en god tone hele vejen rundt. Det har været meget positivt at opleve. Især fordi vi i JOC'en har en meget stor kontaktflade i hele Forsvaret, som vi er dybt afhængige af, når vi står med en Særlig Hændelse, siger Martin Nymann.

I Forsvarets Operationscenter på Flyvestation Karup er man vant til at håndtere kriser og handle hurtigt. Det er her, alle Forsvarets særlige hændelser indled-

ningsvis lander – uanset om hændelsen sker i udlandet eller herhjemme. Uanset hvornår på døgnet hændelsen indtræffer, sidder en vagthavende officer og en ditto befalingsmand året rundt klar ved telefonen. Det er der ikke ændret på under corona-krisen.

Skal have overblik

- Vi har et telefonnummer, som rigtig mange benytter sig af. Det kan handle om støjklager, autohjælp til en lånebil, hjemrejseproblemer eller mere alvorlige hændelser. Generelt lander alt, hvad der er uden for normalbillede i Forsvaret, her. Vi er netop sat i verden til at håndtere særlige hændelser, så da corona-krisen begyndte at eskalere, gjaldt det for så vidt blot om at skræddersy en struktur til den konkrete situation. Vi skal have overblik over, hvad der sker, og hvilken betydning det har for vores samlede beredskabs evne til handle. Og vi skal kunne videreformidle et aktuelt situationsbillede til Forsvarets Øverste Ledelse, når den skal orienteres om noget, der enten er i gang eller på vej, siger Martin Nymann.

Han er en af de syv officerer, som indgår i vagt-rosten som VO – Vagthavende Officer – i JOC'en, der er en del af Forsvarskommandoens Operationsafdeling og i alt har tilknyttet 19 personer. De har alle været isoleret fra øvrige kolleger i hovedparten af den tid, corona har været et tema i Danmark.

- Siden vi blev pålagt at isolere os af hensyn til smitterisiko, er alle møder og kontakt til de øvrige kolleger i Operationsafdelingen foregået virtuelt, pr. mail eller telefon. Vi har mad med hjemmefra, og når vi møder ind og tjekker ud fra en vagt, foregår det direkte til og fra bilen på parkeringspladsen uden kontakt til andre undervejs, fortæller Martin Nymann.

På vagt som altid

Men bortset fra de isoleringsrelaterede ændringer og indledningsvis travshed, er det begrænset, hvilken indflydelse corona-pandemien har haft på JOC-mandskabets arbejdsrutiner.

- Man kan måske sige, at det er os i JOC'en, hvis ar-

bejdsdag er blevet mindst påvirket af corona-tiltagene i Forsvaret. Vi har jo blot passet vores vagt som hidtil, og vi er desuden vant til at håndtere hændelser, som er usædvanlige, siger Martin Nymann, der med sine 40 år er den yngste officer i JOC'ens vagtrose.

Han fortæller, at man i JOC'en fik ekstraordinært travlt i starten af krisen. Da blev både omfang og antal af koordinationsmøder og briefinger om COVID-19 styrende for dagligdagen. Ikke mindst problemstillinger om lægefaglige anbefalinger, der skulle

integreres i Forsvaret, fyldte godt i arbejdsdagen.

- Der gik i omegnen af 500 mails, opringninger og signaler ind og ud pr. dag i forbindelse med COVID-19. Vi skulle selvfølgelig løse de øvrige opgaver ved siden af, og det handlede derfor om hurtigt at få skabt en struktur, der kunne håndtere det øgede pres, siger Martin Nymann.

En langstrakt særlig hændelse

Især ved overleveringer mellem aftrædende og tiltrædende vagthold var der ekstremt store mængder information, der skulle kommunikeres videre. Men her skiftede man hurtigt de traditionelle PowerPoint og lister med tekst ud med vi-

suelle kort med billeder, tegninger og tal, der illustrerer, hvor mange soldater der er ved de forskellige testcentre etc.

- Det har vist sig meget nemmere at videreformidle på den måde, og det har været en øjenåbner, siger Martin Nymann.

Da man i Operationsafdelingen få hundrede meter fra bunkeren et stykke inde i krisen etablerede en såkaldt J35 stabsenhed, der udelukkende skulle håndtere hændelser i relation til corona-pandemien, fik personellet i JOC'en mere ro til at fokusere på de øvrige Særlige Hændelser, som jo fortsat dukker op – corona eller ej.

- Den aktuelle krise har selvfølgelig været lærerig, og vi er blevet skarpere i forhold til, hvordan vi kan håndtere store, langstrakte hændelser som corona-krisen. Den kan jo i princippet sidestilles med en Særlig Hændelse, der har strakt sig over en meget lang periode med markant større påvirkning af Forsvaret, end vi er vant til, siger Martin Nymann. ■

- Der gik i omegnen af 500 mails, opringninger og signaler ind og ud pr. dag i forbindelse med Covid19. Vi skulle selvfølgelig løse de øvrige opgaver ved siden af, og det handlede derfor om hurtigt at få skabt en struktur, der kunne håndtere det øgede pres.

Martin Nymann

VIDAR-BEREDSKABET AKTIVERET FOR FØRSTE GANG

Under coronapandemien blev VIDAR-beredskabet aktiveret for første gang. **Premierløjtnant Terkel Wolff trak på erfaringer fra Kosovo**, da han stod i spidsen for den beredskabsstyrke, der rykkede til Frederikshavn og Hirtshals for at støtte politiet.

Premierløjtnant Terkel Wolff stod i spidsen for den jyske del af VIDAR. Sidste år var han udsendt i tre måneder som delingsfører for bevogtningsdelingen i Kosovo. Hovedparten af ingeniørsoldaterne fra Kosovo-holdet var også med på VIDAR opgaven i Nordjylland.

”NY MELDING. FRA I MORGEN KLOKKEN 12 LUKKER DE DANSKE GRÆNSER MIDLERTIDIGT. (...) Jeg vil også allerede nu sige, at I skal forvente at se Forsvaret ved grænsen. Det er selvfølgelig politiet, der har ansvaret, men vi kommer til fra start at bede forsvarspersonel om at være aktive i grænsebevogtningen.”

Da statsminister Mette Frederiksen (S) den 13. marts gik på landdækkende tv i den bedste sendetid og proklamerede grænselukningen, blev det samtidig startskuddet til den første delvise indsættelse af Forsvarets Strategiske Reserve.

- Da jeg så pressemødet, tænkte jeg, at det godt kunne være, at nogen ville ringe på et tidspunkt. Og ganske rigtigt. Klokken 22.30 ringede telefonen: Nu kunne jeg godt iværksætte. Og så satte jeg i gang.

Som næstkommanderende ved 2. Panseringeniørkompagni ved Ingeniørregimentet i Skive stod 30-årige Terkel Wolff i spidsen for den jyske del af VIDAR, som er samlebetegnelsen for de militære enheder, der er på tilkald som del af Forsvarets Strategiske Reserve. I Østdanmark var det Opklaringsbataljonen, der havde beredskabstjansen.

På plads 15 timer efter opbringning

- Beredskabsenheden mødte ind på Skive Kaserne om lørdagen og pakkede biler og materiel. Ret langt ind i forløbet vidste vi endnu ikke, hvor i landet vi skulle indsættes. Mine første marchplaner blev derfor lavet ud fra en hovedskudsretning og nåede at blive ændret flere gange. Der var rigtig mange spørgsmål, som var en kilde til frustration i planlægningsfasen, men da vi var rullet ud ad bagporten, så måtte der ske, hvad der måtte ske – og derfra handlede det bare om omstillingsparathed. Den disciplin ligger heldigvis ret forankret i officersvirket, siger Terkel Wolff.

Det blev færgerne i Frederikshavn og Hirtshals, som ingeniørsoldaterne skulle tage sig af, mens gardehusarnerne fra Bornholm fik færgerne i Helsingør og Københavns Lufthavn som primær opgave.

- Da vi fik vores marchmål, var det bare hurtigt afsted nordpå og derefter tage kontakt til det regionale Hjemmeværn. Vi var på plads i Frederikshavn lørdag ved 14-tiden, hvor Hjemmeværnet hjalp os med indkvartering og kunne pege os i den rigtige retning, så jeg i Frederikshavn kunne tage fat i indsatslederen fra politiet.

Politiet har tæten

Det er netop kendetegnende for VIDAR-beredskabet,

at indsættelse af de militære enheder altid sker under ledelse af politiet.

- Vores opgave var at bistå politiet ved færgerne i både Frederikshavn og i Hirtshals, og politiet havde en indsatsleder hvert sted. Vi fik hurtigt et tæt og godt samarbejde, udvekslet telefonnumre og spurgt ind til, hvad politiet konkret kunne tænke sig at bruge os til, fortæller Terkel Wolff.

Konkret skulle VIDAR-soldaterne kontrollere, at færgepassagererne fra henholdsvis Norge og Sverige havde en gyldig grund til at komme ind i Danmark. Opgaven krævede indledningsvis en tæt dialog med de involverede færgeelskaber, og her var politiet som myndighed god til at skaffe de nødvendige oplysninger.

- Det har bare stor effekt, når det er politiet, der ringer op for at få nogle oplysninger i en fart. Så søndag morgen havde vi et klart overblik over, hvornår der ville ankomme færger til henholdsvis Frederikshavn og Hirtshals. Samtidig havde vi et udrykkesberedskab klar, hvis en færge skulle melde sin ankomst uden for planen, fortæller Terkel Wolff.

Tak for støtten

Den strategiske reserve skal kunne indsættes i op til syv dage, og Terkel Wolff blev med sin beredskabsenhed indkvarteret på en militær facilitet i Nordjylland.

- Budskabet om, at indrejse til Danmark nu var underlagt særlige direktiver, var

heldigvis kommunikeret godt ud. Derfor var der meget få rejsende. Det betød til gengæld, at opgaven hurtigt blev ret rutinepræget. Det er jo de færreste, der vælger at blive soldat for at stå og kontrollere pas hos folk, der har været en tur i Norge. Så jeg fik hurtigt rettet mit fokus på motivationen af personellet. Her var mit fokuspunkt den nationale støtte, og jeg slog på, at her gør vi en forskel for folk, der har behov for det: Politiet. Heldigvis var de undervejs også rigtig gode til at sige tak for den støtte, vi gav dem, siger Terkel Wolff.

Han sammenligner opgaven med en operation for en Quick Reaction Force, QRF, hvor man som militær enhed rykker hurtigt ud, får etableret sig og 'slukker branden', hvorefter man afløses af friske kræfter efter nogle dage.

- Det var bestemt et af de bedre aspekter, at der var varsel på i forhold til, hvornår vi senest ville blive afløst. Men lidt spændende var det da at tage af sted, og ikke være helt sikker på, hvornår du kommer hjem igen. Det var desuden en kilde til frustration hos drengene, som heller ikke kunne fortælle deres familier, hvor de var sendt hen, fortæller Terkel Wolff.

- Det er jo de færreste, der vælger at blive soldat for at stå og kontrollere pas hos folk, der har været en tur i Norge. Så jeg fik hurtigt rettet mit fokus på motivationen af personellet.

Terkel Wolff

Førerbeslutninger

VIDAR-beredskabet er i forbindelse med corona-krisen underlagt Den Nationale Operative Stab, NOST'en, og operationerne har en høj klassifikationsgrad.

- Jeg er uddannet sikkerhedsofficer, og jeg måtte nøje overveje, hvad jeg kunne informere om i lyset af vores operationssikkerhed. Så med hjemmel i 358-1 ("Bestemmelser for Den militære Sikkerhedstjeneste", red.) måtte jeg løbende tage nogle førerbeslutninger. I forhold til konstablernes familier fandt vi en blød løsning, hvor soldaterne indledningsvis kunne sige, at: 'Vi er inden for Danmarks grænser, og vi løser en opgave, vi er uddannet til', siger Terkel Wolff.

Han var sidste år udsendt i tre måneder som delingsfører for bevogtningsdelingen i Kosovo. Hovedparten af ingeniørsoldaterne fra Kosovo-holdet var også med i Nordjylland. Derfor var man også godt rustet til opgaven med at standse køretøjer, tage kontakt til folk og løse logistiske udfordringer, når der opstår en kø eller flaskehals.

- Opgaven var meget overførbart fra Kosovo, hvor vi i særlig grad havde haft fokus på at være openminded, imødekommende, professionelle i vores tilgang og have styr på vores procedurer, samtidig med at man også har autoritet. Så det var jo fantastisk, at vi lige i denne opgave i høj grad kunne trække på vores erfaringer fra Kosovo, siger Terkel Wolff.

Godt at blive brugt

Efter fire dage blev han og de øvrige soldater i VIDAR-kompagniet afløst af kolleger fra andre regimente, som i skrivende stund stadig har bevogtningsopgaven ved de to blå grænser i Nordjylland.

- Det eneste, jeg er lidt forundret over, er, at vi hverken før eller efter opgaven er blevet tilbudt en test for coronavirus. Vi stod trods alt i frontlinjen, og det kunne have givet god mening at vide, om vi tog corona med på opgaven, eller om der var smittede, da vi tog hjem. Og man kan altid spørge, om opgaven er relevant. Det er jo en politisk beslutning. Gefion er nok også kommet for at blive og er blevet en af de opgaver, som Forsvaret også kan løse. Vi stiller os til rådighed som ekstra arme og ben for politiet – det har jeg personligt ikke prøvet før, men jeg synes egentlig, at det var en fin opgave, som vi fik løst rigtig godt. Jeg tror også, at de øvrige soldater i enheden vil tænke, at det var en opgave, som gav mening. Og måske med en vis stolthed, for vi var de første, der var indsat med VIDAR, og vi har gjort en forskel. Det er utrolig vigtigt, at opgaven er meningsskabende. Hvis du kan skabe mening med opgaven, så har du nogle yderst motiverede medarbejdere, siger Terkel Wolff og tilføjer:

- Lige så vigtigt er det at se, at beredskabet bliver brugt. I enheden er der bred enighed om, at selv om det måske ikke er den mest sexede opgave at stå i Hirtshals og Frederikshavn og kontrollere pas, så var det godt at se det beredskab, man er en del af, blive brugt, og at det virker og gør nytte. For da føler man ikke, at man blot er en brik i en plan, der ligger i en skuffe. ■

DEN STRATEGISKE RESERVE

I indeværende forsvarsforlig 2018-2023 fremgår det, at Forsvaret skal opstille en strategisk reserve på omkring 400 soldater, som kan støtte politiet i forbindelse med større, uvarslede hændelser.

Den strategiske reserve består af to dele:

- Et vagthold af værnepligtige (ca. 90) fra Den Kongelige Livgarde.
- Ca. 300 professionelle soldater fra Hærens Stående Reaktionsstyrke (reservens hovedstyrke – benævnt VIDAR). Hovedstyrken er sammensat af en eskadron fra Gardehusarregimentet på Bornholm og et kompagni fra Ingeniørregimentet i Skive.
- De værnepligtige skal kunne stille med kort varsel – enten på to eller 12 timer.
- Hovedstyrken skal stille inden for 12 timer eller syv dage.
- Den strategiske reserve skal kunne indsættes i op til syv dage.
- Indsættelsen af soldaterne sker altid under ledelse af politiet og i en ramme, der nøje beskriver beføjelser, opgaver og klagemuligheder. Instruktører fra Politiskolen står for uddannelsen af soldaterne.
- Soldaterne vil afhængig af opgaven bære synligt identifikationsnummer, så borgere vil kunne fremsætte eventuelle klager over soldater på samme måde, som det er muligt med politifolk.

Kilde: forsvaret.dk

Foto: Claus Bech

Foto: Søren Bjerring

Foto: Claus Bach

REDNINGSHELIKOPTEREN I LUFTEN – SOM ALTID

De er altid på vagt, så selvfølgelig er redningshelikopteren i Roskilde Lufthavn også en del af Danmarks beredskab under corona-krisen. **Seks mand og EH101-helikopteren er klar til at rykke ud**, nu med håndvask, afstand, sprit og epishuttle.

TEKST ANDERS HØJER RØMELING

EN TIDLIG EFTERMIDDAG I MIDTEN AF MARTS måned ringer telefonen hos det seks-mand store SAR-hold i Roskilde Lufthavn. En ældre herre på 89 år skal transporteres fra Rønne til Rigshospitalet. Danmark har været lukket ned i en håndfuld dage på grund af risikoen for coronasmitte, og den 89-årige mand fra Bornholm er den første formodede corona-patient, der skal transporteres i en af Forsvarets enorme, mørkegrønne EH101-helikoptere.

Således står vagtholdet i marts klar til at bidrage med et lille kapitel til den samlede fortælling om, hvordan Forsvaret og Danmark håndterer en verdensomspændende sygdom med udspring i Kina. For besætningen ombord er meget af opgaven *business as usual*. Og så alligevel ikke. For corona-patienter skal transporteres i en hermetisk lukket plastikkuvøse, også kendt som en epishuttle, fortæller oversergent og vagtholdets 1. tekniker, Ole Heede, der var på vagt den dag:

- Vi flyver først til Skejby Sygehus for at hente epishuttlen samt to paramedicinere og en læge, og så videre til Rønne for at hente patienten. Patienten er ved bevidsthed og kan tale. Han er lidt nervøs for at ligge i epishuttlen, så vi bruger lige noget tid på at tale ham til ro. Jeg stropper epishuttlen fast, og så flyver vi til Riget.

EH101-helikopteren bliver holdende på taget af Rigshospitalet, mens patienten modtages af læger og sygeplejersker, og hospitalspersonalet rengør plastic-kuvøsen.

- Det ender med at blive en lang dag, for efter at epishuttlen er blevet rensat, skal den flyves tilbage til Skejby, og først derefter går turen hjemad. Man er godt træt i hovedet og i kroppen efter sådan en mission, for alting ryster inde i helikopteren, udstyret vibrerer, og motoren larmer.

En bus for patienter og læger

Over en måned senere besøger *Officeren* SAR-holdet i Roskilde Lufthavn. Besætningen har siden roteret, men Ole Heede er igen på vagt. Hvor han og hans ca. 100 SAR-kolleger landet over normalt roterer på kryds og tværs, har man under corona-krisen valgt at beholde

de samme medarbejdere på samme sted syv dage ad gangen frem for de sædvanlige 72 timer. På den måde undgår man at mødes med for mange nye medarbejdere og øge risikoen for at smitte.

- Da vi ankom til hangaren i helikopteren i tirsdags, klar til tage hul på arbejdsugen, lettede det andet hold fra landingspladsen. Så sad vi dér og vinkede goddag og farvel i hver vores maskine, fortæller helikopterpilot og kaptajn Søren Bjerring med flyvernavnet BIR.

BIR har fløjet helikopter i små 30 år, så for ham skiller transporten med corona-patienter sig mest ud i forhold til hygiejne og risikoen for smitte.

- Vi er dybest set en bus, og vores rolle er at transportere patienten og sundhedspersonalet fra ét sted i landet til et andet, siger han og uddyber:

- Derfor er det nok begrænset, hvor meget arbejdsdagen egentlig har ændret sig. Vi spritter selvfølgelig af, og 2. piloten og jeg selv sørger for, at vores hjelme og udstyr er rent. Vi kan også hænge en velcro-afskærmning op mellem cockpittet og lastrummet, men typisk ligger corona-patienten jo i epishuttlen, og det er den, der sikrer os og alle andre ombord mod kontaminering, siger han.

Som en lille familie

Hvis EH101-helikopteren bliver kaldt ud for at hente en corona-smittet patient uden epishuttle, så bærer besætningen masker, dragter og visirer. Derefter flyves helikopteren til Karup

og desinficeres ved, at der sprøjtes en sky af virusdræbende partikler ud i kabinen, og endelig skal EH101'eren stå i karantæne i 48 timer. I mellemtiden kan besætningen flyve tilbage til Roskilde Lufthavn i en ny helikopter og fortsætte vagten.

Ligesom resten af Danmark følger SAR-besætningen myndighedernes råd om at holde afstand og vaske hænder jævnligt. Som BIR siger, så "nytter det jo ikke noget, at SAR-holdet bliver lagt ned, fordi man ikke tager smitterisikoen alvorligt." Alligevel kan det være svært helt at undgå hinanden, når man arbejder side om side en uge ad gangen.

- Vi er jo nærmest en lille familie her i hangaren. Hver mand har sit eget værelse ved siden af hangaren, men vi

- Det er nok begrænset, hvor meget arbejdsdagen egentlig har ændret sig. Vi spritter selvfølgelig af, og 2. piloten og jeg selv sørger for, at vores hjelme og udstyr er rent. Vi kan også hænge en velcro-afskærmning op mellem cockpittet og lastrummet, men typisk ligger corona-patienten jo i epishuttlen, og det er den, der sikrer os og alle andre ombord mod kontaminering.

Søren Bjerring

bor jo stadig sammen, spiser sammen og arbejder sammen, så vi er nødt til at udvise skærpet agtpågivenhed, så vi ikke bringer smitte ind på arbejdspladsen, siger han.

I luften på otte minutter

I hangaren står lifte og stilladser på det grå betongulv, og på væggen hænger tørdragter og orange redningsveste. Der er tomt og stille i det store lokale, men den godt 14.5 ton tunge og ca. 23 meter lange EH101-helikopter midt i rummet overdøver stilheden i kraft af sin imponerende størrelse.

Ligesom brumbassen med de små vinger til den alt for store krop virker det her på landjorden ubegribeligt, at den tunge helikopter har en tophastighed på over 300 kilometer i timen, og at den foruden SAR-holdet flyver med patienter, pårørende, læger og sygeplejesker på én gang.

- Det er en af de større helikoptere, også på verdensplan. Størrelsen er faktisk med til at gøre den nem at flyve, det stabiliserer den, fortæller BIR. Vagtholdet er i gang med at trække den store maskine udendørs ved hjælp af en lille vogn, som Ole Heede kører.

BIR fortæller, at han endnu ikke selv har fløjet med en corona-patient, og under *Officerens* besøg hos SAR-holdet er vagttelefonen da også stille. På de rolige dage

bruges tiden på at besvare mails, styrketræne og hvile så meget som muligt. Alkohol er strengt forbudt. Selvom der er stille, skal helikopteren stadig ud i sollyset og op i luften, så vagtholdet får holdt deres træning ved lige.

Når telefonen ringer, fortæller BIR, er det netop træningen og de mange års erfaring, der sætter ind - også de gange, når opkaldet kommer midt om natten.

- Vi skal være på vingerne på 15 minutter, men vi er ofte helt nede på otte minutter. Nogle gange lidt mere, hvis det er nat, og vi ligger og sover. Det afhænger af missionen, af geografien, vores brændstofbehov og tidspunktet på døgnet.

Ole Heede er færdig med at trække helikopteren ud med den lille vogn, og han kommer over og supplerer BIR.

- Det at flyve helikopter er efterhånden blevet hverdag for de fleste af os. Men missionerne, de er stadig spændende, og jeg ville ikke bytte jobbet for noget andet. Sammenholdet, udfordringerne, friheden. Når vi er på vagt, er alle lige. Vi er en lille familie, der får hverdagen til at fungere. Det er frihed under ansvar. Og når telefonen ringer, og vi skal af sted, så er det fedt at opleve, hvordan alle kender deres roller, og alt spiller. ■

WEIBEL
DOPPLER RADARS

MORE THAN 40 YEARS OF PROVIDING SUPERIOR RADAR CAPABILITIES WORLDWIDE

**SHORT RANGE
AIR DEFENSE**

**CRITICAL
INFRASTRUCTURE
PROTECTION**

**BALLISTIC
MISSILE DEFENSE**

**INSTRUMENTATION
RADARS FOR
COMPLEX MISSIONS**

LEARN MORE AT **WEIBEL.DK**

ORDFORKLARINGER – SET MED HOD-ØJNE

Det kan som minimum mudre samtalen gevaldigt, hvis man bruger de forkerte fagretlige termer, når man taler fagforeningsk.

Der er nemlig stor forskel på, om HOD kalder til mæglingsmøde eller forhandling, eller der er tale om en retssag.

Her følger anden del af listen, der forhåbentlig hjælper medlemmerne med at vide, præcis hvad de forskellige ord betyder.

Første del af listen er i Officeren fra april 2020.

MÆGLINGSMØDE

Hvis f.eks. HOD mener, at der er tale om et brud på en overenskomst (f.eks. Akademi-keroverenskomsten) eller en central aftale (f.eks. tjenesterejseaftalen), begæres mæglingsmøde. Fristen for afholdelse af mæglingsmøde er typisk 5 dage. Mæglingsmøde er som sådan en forløber for et videre skridt – en faglig voldgift eller en retssag.

FORHANDLING

Forhandling anvendes, hvis HOD mener, at der er tale om et brud på én af de aftaler, HOD selv har indgået (f.eks. HOD's Protokollat til Akademikeroverenskomsten eller aftale om tillægsgdannelse for den militære ledergruppe).

Forhandling anvendes også i forbindelse med enkeltpersoners løn- og ansættelsesforhold (f.eks. personlige kvalifikationstillæg, aftale om åremålsansættelser eller aftale om funktionsvederlag). Hvem der forhandler afhænger af, hvad der forhandles om, eller hvilken type ansat der er tale om.

FAGLIG VOLDGIFT

Faglig voldgift er et særligt system for afgørelser af uenighed om, hvorvidt overenskomsternes bestemmelser er overholdt eller ej. Er overenskomsten ikke overholdt, kan den part, som har brudt overenskomsten, blive pålagt at betale en bod til den anden part i overenskomsten. Der bliver altså truffet en endelig beslutning, som er bindende for parterne.

RETSSAG

Det kan for HOD's vedkommende være i forbindelse med faglige stridigheder, som skal løses i Tjenestemandssretten eller by-/landsret, eller som juridisk bistand til et medlem.

OVERENSKOMST

En overenskomst er en kontrakt mellem en gruppe af lønmodtagere og arbejdsgiverne. I overenskomsten står blandt andet, hvor meget den ansatte har krav på i løn og pension, og man kan der læse de almindelige regler om arbejdstid.

Normalt er det arbejdsgiverforeninger og fagforening, der forhandler overenskomsterne, og de dækker som hovedregel både ansatte, der er medlemmer af fagforeningen, og ansatte, der ikke er organiseret.

En overenskomst løber videre, indtil der ligger en ny aftale, som enten er opnået via forhandling eller efter en konflikt.

OVERENSKOMSTFORHANDLINGER

En af de særlige ting ved det danske arbejdsmarked er, at lønmodtagere og arbejdsgivere som hovedregel selv aftaler sig til rette om løn- og arbejdsvilkår. Aftalerne - eller rettere overenskomsterne - gælder typisk for 2 eller 3 år. Inden overenskomsterne udløber, mødes parterne for at forhandle og forny dem.

Overenskomstforhandlingerne er nøje tilrettelagt og følger helt faste spilleregler. F.eks. kan begge parter true med konflikt, hvis forhandlingerne ikke kommer ud af stedet.

LOCKOUT

Lockout vil sige, at arbejdsgiver udelukker de ansatte i en virksomhed eller inden for et overenskomstområde fra at arbejde. Det kan ses som arbejdsgivernes form for strejke. Ved en lockout udelukkes de ansatte, indtil der findes en løsning på den opståede konflikt.

STREJKE

Arbejdsstandsning fremkaldt ved, at arbejdstagere kollektivt nedlægger arbejdet, enten for at lægge pres på arbejdsgiverne som led i en arbejdskamp eller for at demonstrere sympati eller antipati over for nogen.

Nogle grupper af ansatte, f.eks. officerer, er undtaget fra retten til at strejke og kan derfor heller ikke rammes af lockout.

CENTRALE FORHANDLINGER

Denne type forhandlinger finder typisk sted mellem et ministerium og centralorganisationerne, herunder CFU, og omfatter de tværgående og generelle vilkår for alle eller flere personalegrupper.

DECENTRALE FORHANDLINGER

Her er der tale om forhold, der forhandles decentralt, hvilket vil sige mellem FPS og HOD enten inden for en procentmæssig ramme af lønsummen eller inden en eller flere faste puljer - en ramme eller puljer, der fastsættes ved de centrale forhandlinger.

Konsulent Steen Mikkelsen

Tillidsrepræsentanter_#3

I den her serie møder vi tillidsvalgte fra andre fagforeninger, hvor uddannelsesniveaut matcher officerernes, og vi ser på, hvorfor man vælger hvervet som tillidsvalgt, og om udfordringerne i hverdagen ligner hinanden de respektive steder. I HOD har vi i omegnen af 130 tillidsrepræsentanter og fællestillidsrepræsentanter.

Transparent – hellere end retfærdigt

På Frederiksværk Gymnasium har lærerne besluttet, at de alle skal ende med at have det samme i løn. Tillidsrepræsentant Søren Møller Baattrup forklarer, at det er godt for samarbejdet, selv om det kan forekomme uretfærdigt for nogle.

TEKST INGRID PEDERSEN FOTO SARA SKYTTE

DET ER PENGENE – LØNKRONERNE –, SOM LEKTOR OG TILLIDSREPRÆSENTANT SØREN MØLLER BAATTRUP,

Frederiksværk Gymnasium, først fokuserer på, da Officeren spørger, hvad hans vigtigste funktion som tillidsrepræsentant for lærerne er.

- Hvert gymnasium har sit eget system, for der er tale om selvejende institutioner, der siden 2007 i princippet drives som selvstændige virksomheder, forklarer han.

- Et flertal af kollegerne mener, at det giver god mening, at den procentdel, i vores tilfælde 10 procent af lønsummen, der bruges på lokalløn, ender med at blive fordelt med en lige stor portion til alle, siger han. Det betyder ikke, at der er fuldkommen ligeløn blandt skolens lærere, for de har stadig deres centralt forhandlede anciennitetsbestemte lønstigninger, der giver de ældste lærere mest. Men efter 12 år er disse forskelle udjævnet, og så får alle principielt det samme.

- Det er muligvis ikke helt i overensstemmelse med hensigten bag lønsystemet NyLøn, smiler han, men kollegerne bakker op om systemet, som er fuldstændig gennemskueligt for alle.

- Og transparens er vigtigere end retfærdighed, siger han og understreger, at et gymnasium ikke er egnet til NyLøn, fordi ingen er i stand til retfærdigt at vurdere, hvem der har gjort sig fortjent til en ekstra sum.

- Den individuelle løntildeling går ofte uden om kerneydelserne. Det vil sige, at den, der tager mange kurser, lettere kan få mere i løn end den, der grundigt og seriøst passer sit arbejde, siger han. Han mener simpelthen ikke, at en gymnasielærers indsats er målbar på den måde, og derfor er han glad for, at kollegerne fastholder en løntildeling, der er baseret på ligeløn.

Faglig spydspids

Han problematiserer den traditionelle tildeling af tillæg ved at nævne, at hvis der er tre tysklærere, og den ene får et stort tillæg, fordi ledelsen mener, at vedkommende er en faglig spydspids, demotiverer det de to andre, der måske er lige så dygtige lærere, men bare ikke gør så meget opmærksom på sig selv.

- Problemet er, at gode, stabile undervisere går under radaren, siger han og indrømmer, at modellen på Frederiksværk Gymnasium nok ikke er retfærdig i forhold til den tid og indsats, lærerne yder, men den er transparent, og blandt kollegerne undgår man misundelse og ballade om lønnen – og der er meget lidt udskiftning blandt kollegerne. Det tyder på, at de kan lide modellen.

Kun en enkelt lærer har forladt gymnasiet med den

begrundelse, at markedskræfterne kunne skaffe ham en bedre løn på et andet gymnasium.

- Men i virkeligheden betyder løn ikke så meget for gymnasielærere her. Det, de brænder for, er deres fag, udviklingen af deres faglighed – og deres elever, mener han.

- Heldigvis er ledelsen her enig i, at vi undgår en masse diskussion ved ikke at differentiere, siger han. Han er godt klar over, at der er forskel på mennesker, og at nogle løber stærkere end andre.

- Men som sagt er det vigtigere, at systemet er transparent, end at det er retfærdigt, og ingen kan lave et lønssystem, som alle synes er retfærdigt, siger han og tilføjer, at de gymnasier, der virkelig bruger NyLøn, har andre prioriteringer end at fremme et godt arbejdsmiljø.

Udkantsgymnasium

Frederiksværk Gymnasium har status af 'udkantsgymnasium'. Det betyder, at gymnasiet har fået lidt bedre økonomiske vilkår end andre gymnasier, fordi det er særlig presset økonomisk. Dels fordi det er et lille gymnasium

og derfor naturligt har færre elever på nogle af valgholdene end på et større gymnasium, der bedre kan fylde alle valghold op til en hel klassestørrelse. Samtidig kommer mange elever fra uddannelsesfremmede hjem, og frafaldet er derfor større. Det betyder, at der i Frederiksværk ofte kun er 22-23 elever i gennemsnit per klasse,

når man når til slutningen af 3g, mens man typisk på et gymnasium nord for København stadig vil have 27-28 elever i klassen, når man afslutter 3g. I et system, hvor skolerne får taxameterpenge for hver enkelt elev, betyder den forskel meget.

Han fremhæver, at det ville være alvorligt for hele udviklingen i området, hvis gymnasiet lukkede, som der flere gange har været risiko for. Og med de kommende små årgange er risikoen ikke forsvundet.

- Som tillidsrepræsentant var jeg derfor med til sammen med bestyrelsen for Frederiksværk Gymnasium og HF at sende et brev til byrådet og de lokalvalgte folketingsmedlemmer. Et brev, der redegjorde for de alvorlige konsekvenser, det havde for gymnasiet, at der fra 2016 årligt har skullet spares 2 procent på uddannelsesområdet.

- Det eneste, vi kunne spare på, var lærertimer, for det er der, de store udgifter er. Man kan ikke spare meget på hverken varme, el eller undervisningsmidler, konstaterer han. Men færre lærere vil også betyde, at udbuddet af fag bliver mindre, og gymnasiet dermed bliver mindre

– Et flertal af kollegerne mener, at det giver god mening, at den procentdel, i vores tilfælde 10 procent af lønsummen, der bruges på lokalløn, ender med at blive fordelt med en lige stor portion til alle.

Søren Møller Baattrup

TR siden 1999

Søren Møller Baattrup, 54 år, underviser i historie og samfundsfag på Frederiksværk Gymnasium og HF og er desuden formand for et netværk for kollegerne på 11 gymnasier i det gamle Frederiksborg Amt i Nordsjælland.

Søren Møller Baattrup er uddannet fra Aalborg og Aarhus Universitet og har arbejdet på gymnasiet i Frederiksværk siden 1993 og blev valgt som tillidsrepræsentant i 1999.

Hans funktioner som tillidsrepræsentant og formand for netværket betales med henholdsvis 200 og 350 timer årligt, så han underviser tilsvarende færre timer.

Selvejende

Gymnasierne er selvejende institutioner og taxameterstyrede. Det betyder, at deres indtægter afhænger af antallet af elever – og af, hvor mange der består eksamen.

Frederiksværk Gymnasium er et 'udkantsgymnasium' og får derfor tildelt ekstra penge, fordi det er afgørende for byen og egnen, at gymnasiet overlever på en egn, hvor forholdsvis få unge vælger en gymnasieuddannelse – og endnu færre vil gøre det, hvis elever fra Hundested skulle helt til Hillerød.

– Jeg har altid været fagligt og politisk engageret og har altid syntes, at tillidsrepræsentanter har en vigtig funktion. Samtidig synes jeg, at **det er hammerspændende at have indflydelse på beslutningerne** – både de lokale og på den store bane.

Søren Møller Baattrup

Fredagsøl og coronaudfordring

Søren Møller Baattrup har haft helt nye udfordringer under coronakrisen. Dels praktiske, for hvordan holder man kontakten, når man ikke længere kan mødes på sin arbejdsplads. Dels med nye problemstillinger, for hvordan er man med til at sikre tryghed for de lærere, der med genåbningen skal tilbage i fysisk undervisning. Er der lærere i risikogruppen, der skal fritages for fysisk undervisning og forsætte med virtuel undervisning hjemmefra?

Disse udfordringer har han forsøgt at løse ved at holde virtuelle fredag eftermiddags-møder, hvor lærerne hjemmefra har nydt en fredagsøl, mens de har vendt situation.

I situationen med, hvordan man driver gymnasium i en helt ny virkelighed, har Søren Møller Baattrups strategi været at holde sig i så tæt kontakt med ledelsen som muligt. Samtidig har det været vigtigt via tillidsrepræsentantnetværket i Gymnasieskolernes Lærerforening at holde sig orienteret om, hvad der rører sig på andre skoler. En sådan viden er vigtig, hvis man har ambitioner om at byde ind med gode råd og ideer til sin egen ledelse.

attraktivt, fordi det er for dyrt for et lille gymnasium at oprette valghold i for eksempel fransk, tysk, fysik eller kemi.

I brevet fremhævede bestyrelsen også, at de særlige forløb, der kan hjælpe svage eller usikre elever frem til eksamen, risikerede at måtte spares væk, hvis der blev fyret lærere. For at påpege, hvor uheldigt det ville være, blev det i brevet fremhævet, at en undersøgelse fra Dansk Erhverv pegede på, at gymnasiet var nummer et i Nordsjælland og nummer fire på landsplan til at løfte eleverne, når man sammenligner med deres sociale og økonomiske baggrund. Denne succeshistorie ville blive alvorligt truet af de forsatte besparelser.

- Vi mindede også om, at gymnasiet er en stor arbejdsplads i kommunen, og hvis det lukker, er der risiko for, at færre unge får en uddannelse. Nogle af dem vil ikke søge til nabogymnasierne. Den problemstilling sørgede vi for personligt at formidle til alle kandidaterne, siger han.

- Det er selvfølgelig svært at vurdere, hvilken effekt et sådant brev har haft. Men kendsgerningen er heldigvis, at den nuværende regering fra 2020 har droppet de to procent årlige besparelser, som alle gymnasier tidligere var omfattet af.

Hammerspændende

Søren Møller Baattrup blev tillidsrepræsentant i 1999, fordi han blev opfordret til det, og han understreger, at det lokale engagement – for eksempel for at redde gymnasiet – er vigtigt.

- Jeg har altid været fagligt og politisk engageret og har altid syntes, at tillidsrepræsentanter har en vigtig funktion. Samtidig synes jeg, at det er hammerspændende at have indflydelse på beslutningerne – både de lokale og på den store bane. Det var spændende at være med i baggrundsgruppen op til OK13, selv om resultatet blev, som det gjorde, men det var interessant at se, hvordan det hele var framet lang tid i forvejen for at få lærerne til at køre længere på literen, siger han.

- Det er simpelthen elementært spændende at være med. Både på den måde at være en del af samfundsdebatten, at komme på udvidet forhandlingskursus og alt det andet, der følger med. Det lærer man meget af, siger han.

Et andet emne, som han engagerede sig meget i, var at få afskaffet reglen om, at kom eleverne ét minut for sent til undervisningen, fik de 100 pct. fravær for hele timen.

- Det var så tåbeligt og uretfærdigt, siger han og forklarer, at bor man i et udkantsområde med ustabile busforbindelser, kan man nemt og uden egen skyld blive nogle minutter forsinket, og er man desuden elev et sted,

der har 1½ times moduler, tæller det lille fravær meget mere end et sted, der har 45 minutters moduler. Nu er reglen afskaffet, og så kommer eleverne selvfølgelig til timen – selv om bussen er forsinket.

Han er desuden netværksformand for netværket af 11 nordsjællandske gymnasier. Der er ikke tale om en fællestillidsrepræsentantfunktion, for kollegerne på de forskellige gymnasier arbejder efter helt forskellige regler, men han fungerer som bindeled mellem dem og Gymnasiernes Lærerforening.

Mange går ned for stress

En del af funktionen som tillidsrepræsentant er også at vise omsorg for kollegerne – for eksempel når de går ned med stress. Selv om hans arbejdsplads har et godt psykisk arbejdsmiljø, er der kolleger, der har det svært med WorkLife Balance. De yder mere, end de kan.

- Gymnasielærere er deres fag. De har svært ved at gå på kompromis med deres faglighed og deres undervisning, så nogle vælger at gå ned i tid for at kunne leve op til den kvalitet, de kræver af sig selv, forklarer han.

Han mener ikke, at det er et problem, der skal tackles individuelt, for det kræver kollektive løsninger, så han samarbejder meget med arbejdsmiljørepræsentanten om at finde dem.

En del af udfordringen på gymnasierne er også, at elevgruppen bliver mere og mere uensartet, og en stør-

re del af dem har forskellige diagnoser. Det er gymnasielærere ikke uddannet til at hjælpe med.

- Vi er ikke pædagoger. Vi er uddannet til at være faglige, og derfor har vi ikke de professionelle redskaber, der skal til, og ender med at bruge os selv. Det er en stor udfordring, hvis man for eksempel skal på studietur med en selvmordstruet elev. Det kan give stress og er en belastning, fordi man ikke synes, man kan fylde lærerrollen ud, forklarer han.

Samtidig gør han opmærksom på, at gymnasieundervisning ikke er en standardvare. Der kommer nye fag og ny viden, som skal integreres i undervisningen.

- Og når man brænder for sit fag, føler man hele tiden, at man kan gøre det bedre, siger han og understreger, at det er vigtigt at lave spændende og udfordrende uddannelsesforløb, som giver eleverne lyst til at gennemføre deres gymnasieuddannelse eller HF. ■

– Det er simpelthen elementært spændende at være med. Både på den måde at være en del af samfundsdebatten, at komme på udvidet forhandlingskursus og alt det andet, der følger med. Det lærer man meget af.

Søren Møller Baattrup

FRA BOLDSPIL TIL BLODIG ALVOR

Indholdet og holdningen til den fysiske træning i Forsvaret har igennem de seneste 40 år undergået en drastisk forandring.

Krigen i Afghanistan blev en 'game changer', men alligevel

bliver den fysiske træning den dag i dag ofte nedprioriteret, når soldaten skal uddannes, lyder det fra major Kurt Nissen.

Efter en lang karriere ser chefen for Center for Militær Fysisk

Træning tilbage på de seneste 40 års udvikling.

TEKST OG FOTO LARS BO AXELHOLM

SELV OM SOLEN SKINNER FRA EN SKYFRI HIMMEL, har coronakrisen lagt sig som en tung vinterdyne over Svanemøllens Kaserne. Hele kaserneområdet er tappet for aktivitet – ikke et øje i sigte –, og hvor kasernen normalt har direkte adgang fra gaden, er der her i krisens 5. uge midt i april 2020 lukkede porte.

Dybt inde på kaserneområdet holder Center for Militær Fysisk Træning til i en rødstensbygning med inskriptionen Forsvarets Gymnastikskole 1939 over hoveddøren. Bag den understreger rød-hvide faner, sabler og stolte portrætter på væggene, at den fysiske træning af Forsvarets mandskab trækker tråde langt tilbage i Forsvarets historie.

- Læg mærke til, at bygningen er formet som et kors, med to gymnastiksale til siderne og et test- og styrketræningscenter i midten, siger major Kurt Nissen, chef for Center for Militær Fysisk Træning, mens vi bevæger os igennem en mennesketom korridor.

- Vi er i øvrigt verdens ældste militære gymnastikinstitution...

Kurt Nissen har været chef for centret siden 2009, og han kan nu skimte pensionen lige rundt om hjørnet i efteråret 2020. En anledning til at se på udviklingen af

den fysiske træning af soldaterne i det danske forsvar igennem de seneste 40 år.

Vi når frem til korsets centrum. En højthvælvet hal med marmorfliser på gulvet og en statue af Kong Frederik VI indsat i en niche i væggen. Men museums-stemningen bliver brudt af de to moderne træningssale, der ligger på korsets arme.

Salen til højre er indrettet til træning i Forsvarets koncept for nærkamp, der har sit udspring i det israelske kampsportssystem Krav Maga. Til venstre har den gamle gymnastiksal fået en gennemgribende ansigtsløftning.

- Da jeg var på mit første kursus her i 1980, var Forsvarets fysiske træning noget med gymnastik og boldspil. Der var håndboldmål herinde og net til badminton. Det var sjovt og hyggeligt, siger Kurt Nissen og åbner døren.

- De faciliteter, du ser her i dag, er det udstyr, som vi mener er det rigtige til den fysiske træning af vores soldater, og vores plan er, at det skal alle Forsvarets gymnastiksale udstyres med.

Langs det ene vinduesparti er en lang række med træningsbænke, vægtstænger og vægtskiver opstillet. Hele den modsatte side af salen er optaget af en metal-konstruktion i rødt, der er beregnet til helkrops-øvelser.

Alt er splinternyt og af samme fabrikat som det, man vil støde på i private fitnesscentre.

Fra boldspil og 'Dauer-lauf' til militær fysisk træning

Så der er sagt farvel til tidligere tiders boldspil, og nu omfavner man altså i stedet nutidens moderne fysiske udfoldelser, hvor det er tunge vægte og crossfit, der lokker de unge. Men hvad er det så, der har defineret Forsvarets holdning til fysisk træning? Og hvordan har soldaternes forhold til den fysiske træning forandret sig fra 1980'erne til i dag? Der er én altafgørende faktor, som har drevet forandringerne, mener majoren. Krigen i Afghanistan.

- Det er måske en lidt grov generalisering, men op igennem 1970'erne og 1980'erne var det danske forsvar ikke udsat for nogen form for 'kundeafprøvning'. Vi var ganske enkelt ikke i krig, og det betød, at der ikke var noget operativt behov. En international udsendelse dengang handlede ofte om at bemande en FN-vagtpost i Mellemøsten.

Da Kurt Nissen første gang trådte ind ad døren til Center for Militær Fysisk Træning, der dengang hed Forsvarets Gymnastikskole, havde det længste instruktørkursus en varighed på 16 måneder. I dag varer det længste kursus fire uger.

- På det 16 måneder lange kursus blev du dengang både uddannet håndbold-dommer og volleyball-dommer. Jeg husker, at vi også lærte at springe fra 1-meter vippen i svømmehallen for at øve 'BASK & VASK', som er en forkortelse for nogle 'fysiologiske vægtstangsprincipper', som skulle gøre det lettere for soldaten at 'tumble' sin krop. Vi øvede hammerkast og diskoskast, og så løb vi intervalløb, som nok var det nærmeste, vi kom en egentlig militær fysisk træning. Det var spændende og sjovt, men der var ikke noget operativt fokus.

En særlig form for træning tilbage i 1980'erne var den såkaldte 'MUS & BEV'. En forkortelse for 'Musik og Bevægelse'.

- Det var et fag, hvor vi fandt et stykke musik, som vi godt kunne lide, og så gjaldt det om at lave muskeltræningsøvelser, der passede til takten. Soldaterne elskede det, og det gav da også lidt, men i dag ville det på ingen måde være tilstrækkeligt, siger Kurt Nissen.

Idræt for alvor

Op igennem 1990'erne og nullerne var det stadig idrætsbegrebet, der definerede den fysiske træning.

- Vi havde mottoet 'Idræt for alvor'. Der er absolut ikke noget galt med idræt, men der var samtidig en laissez faire-holdning til den fysiske træning. Tendensen var nogle steder, at hvis man havde bestået sin årlige træningstilstandsprøve, så var alt i sin skønneste orden. Du skulle klare en Coopers løbetest og bestå fire styrkeøvelser – vel at mærke øvelser, som det nærmest var umuligt

at dumpe på. Klarede du den, så var du 'fit for fight'. At du så ikke kunne klare kravet de 364 andre dage i året var mindre væsentligt. Det blev der ikke fokuseret så meget på dengang – men nu skal basiskravet kunne bestås til hver en tid, ellers ryger man på en træningsplan, siger Kurt Nissen.

- Opfattelsen var, at idræt var noget, man puttede ind i nogle huller i skoleskemaet, og der skete ikke det store ved, at man gav folkene selvtræning eller måske ligefrem hev det ud, for nu var der en lektion i statskundskab, der skulle ind. Det blev ikke prioriteret – og det, må jeg sige, er en holdning, som vi den dag i dag stadigvæk slås lidt med.

- På det 16 måneder lange kursus blev du dengang både uddannet håndbold-dommer og volleyball-dommer.

Vi øvede hammerkast og diskoskast, og så løb vi intervalløb, som nok var det nærmeste, vi kom en egentlig militær fysisk træning.

Det var spændende og sjovt, men der var ikke noget operativt fokus.

Kurt Nissen

Wake-up-call Afghanistan

Det helt store vendepunkt

kom med krigen i Afghanistan. Ganske vist havde danske styrker været i krig i Ex-Jugoslavien, men det var langt mere en psykisk belastende krig end en fysisk krig, forklarer Kurt Nissen.

- Min forgænger på posten her, daværende oberst-løjtnant Kim Kristensen, kom hjem fra ISAF-4, hvor han var CH DANCON, og sagde: 'Det her, det går slet ikke. Vi render rundt i to meter høje majsmarker, vi går i vand i grøfter med 25 kg på ryggen i over 50 graders varme. Vi går patruljer på 4-6 kilometer, det er det maksimale, vi kan gøre på en dag. Vi er virkelig udfordret på det fysiske – samtidig med det pres, vi konstant er under: om vi skal i kamp mod Taleban i dag. For vi ved også, at vi dagen efter skal og vil angribe igen...'

De erfaringer blev udgangspunktet for, at Center for Idræt (som CMT hed dengang, red.) gik i gang med at udvikle et nyt koncept for den militære fysiske træning. Soldatens bevægelser på kamppladsen blev fulgt, analyseret og nedbrudt til fysiske arbejdskrav.

- På dansk betyder det, at vi så på, hvilke typiske bevægelser en soldat ofte udførte under udsendelse i mission. Han knæler ofte ned – og gerne på samme knæ. Så vi skal have øvelser, der imødegår det. Vi er landet på fem øvelser i de Operative Fysiske Krav, som vi træner heni-mod, og det er dem, vi tester. Så når soldaten kommer til

Major Kurt Nissen er chef for Center for Militær Fysisk Træning. Det har han været siden 2009, men til efteråret er det slut, for der går Kurt Nissen på pension.

kamppladsen, så er han forberedt og kan det, siger Kurt Nissen.

- Øvelserne er universelle og træner hele kroppen, så de er relevante for alle Forsvarets missioner.

Nærkampsevner giver ro i psyken

Det var blandt andet også erfaringerne fra Irak og især Afghanistan, der betød, at man måtte gentænke uddannelsen i nærkamp. Bekymringen var, at soldaten ikke havde de rigtige redskaber i værktøjskassen.

- Hvis man står i en majsmark og får funktionsfejl på sit våben, og man samtidig ikke føler sig klædt på til at klare en nærkampssituation, vil det betyde en enorm psykisk belastning for soldaten, siger Kurt Nissen.

- På CFI gik vi derfor væk fra det gamle fag selvforsvar, hvor vi blandt andet trænede et bestemt kast: O Ushi Gari. Det var nærmest umuligt at udføre, med mindre modstanderen var velvilligt indstillet. Så i stedet udviklede vi et koncept, som er tilpasset den danske soldat og udrustning - inspireret af det israelske Krav Maga. At vi har fået nærkamp ind i uddannelsen har givet et mentalt overskud hos soldaten i et 'kamp uden brug af våben-scenarium', og det styrker operationssikkerheden.

Udviklingen i perioden fra 1980'erne og frem til 2008 kan derfor nærmest beskrives som en vandret linje: Man trænede, som man altid havde gjort.

- Vi kunne sagtens løbe 15 kilometer i skoven, det var bare ikke det, der var brug for, da det gik løs i Afghanistan. Men efter Afghanistan har vi haft en stejl udvikling. Se bare på de folk, der har været udsendt, dem behøver vi ikke at motivere, de ved godt, hvad det kræver. At de så desværre ofte træner for hårdt eller forkert og derfor får skader er en lidt anden historie, som vi konstant arbejder på at få enhederne til at forstå.

Fysisk træning skal styrkes

Selv om de danske internationale missioner umiddelbart er gået et par trin ned i fareklasse siden ISAF, så stiller de stadig store krav til soldaternes fysik.

Resolute Support og Operation Inherent Resolve byder måske ikke på kamppatruljer, men det er stadig udfordrende at sidde med tungt udstyr i et varmt køretøj på en personbevogtningsmission i Afghanistan.

Også enhanced Forward Presence i Estland har vist sig langt mere fysisk krævende, end man på forhånd havde forestillet sig. I det lys ærgres det Kurt Nissen, at den fysiske træning af soldaterne ikke altid får den tilstrækkelige opmærksomhed.

- I EFP træner vi med briterne, og standarden lægges af briterne, hvilket soldaterne godt kan mærke, siger Kurt Nissen.

- Vi hører det fra vores fem militære fysiske træ-

– Vi kunne sagtens løbe 15 kilometer i skoven, det var bare ikke det, der var brug for, da det gik løs i Afghanistan. Men **efter Afghanistan har vi haft en stejl udvikling. Se bare på de folk, der har været udsendt, dem behøver vi ikke at motivere**, de ved godt, hvad det kræver. At de så desværre ofte træner for hårdt eller forkert og derfor får skader er en lidt anden historie, som vi konstant arbejder på at få enhederne til at forstå.

Kurt Nissen

ningsteams, der støtter ude ved enhederne, og vi hører det også fra cheferne selv. Den fysiske træning bliver nedprioriteret på grund af mangel på tid. Fra du får en HBU'er ind ad døren i HRU, og han skal være klar til en udsendelse, har du otte måneder. I den tid skal han måske have erhvervet et kørekort til lastbil eller opnå K7 i sin skydning. Ellers får han i princippet ikke udleveret en patron. Hverken køretimer eller skydning kan man træne i sin fritid, så derfor bliver den fysiske træning lidt for ofte noget, som den enkelte må klare efter klokken 16, siger Kurt Nissen.

– Den prioritering forstår vi sådan set godt, men i min optik kan du ikke lægge ansvaret for den fysiske træning over på den enkelte. Når klokken bliver 16, så bliver soldaten jo også ramt af den civile virkelighed. Hvis du har været udsendt tidligere, vil du være motiveret og vide, hvor meget fysisk træning, du har brug for. Men det er jo ikke alle, der har været udsendt, og derfor er opgaven her større og også lidt 'op ad bakke'.

Behov for overskud

Hvad betyder det for soldaten, at den fysiske træning bliver nedprioriteret? Har vi sendt soldater afsted på en skarp mission, som de ikke var fysisk klar til?

– I forhold til den virkelighed, de mødte, så ja – det er jeg ikke et sekund i tvivl om. Ikke dem alle, men nogle, siger Kurt Nissen.

– Kravet til udsendelse på en international mission er Basiskravet, og det er meget lavt. Her vil selv en blød mission kunne ende med at være en udfordring, og man har i hvert fald ikke det ekstra overskud, der er behov for, så man kan imødegå det uforudsete. Forstå mig ret: Forsvaret sender ikke folk afsted, som ikke har bestået kravet, men i forhold til den virkelighed, de møder, er det noget helt andet, og det er det, jeg taler om.

Fra anbefalinger til krav

Men der er ændringer på vej. Forsvarschefen har ifølge Kurt Nissen sat fokus på området, så man kan forvente, at de operative fysiske anbefalinger i den nærmeste fremtid kan blive til operative fysiske krav.

– Det handler om, at vi får sendt et signal om, at soldatens fysiske form er vigtig. Cheferne skal prioritere det.

Vi skal have en anden kultur derude, og der skal afsættes flere ressourcer på de enkelte garnisoner til at facilitere kulturændringen. Her har cheferne et stort ansvar! For de, der skal udsendes, skal det at lave fysisk træning i arbejdstiden ikke kun være lovligt, det er nærmest pligtigt, og det er i hvert fald både anbefalelsesværdigt og tilrådeligt, siger Kurt Nissen.

– Cheferne mangler tid i uddannelsen – men det får de med MFT-konceptet, som gør, at resultater nås på kortest mulig tid, når konceptet er kendt, fulgt og anvendt! ■

TRÆNINGS-KONCEPTET

Konceptet for MILITÆR FYSISK TRÆNING er designet på baggrund af analyser af arbejdskravet til soldater udsendt i mission, uddannelsesstruktur, træningstid og trænere i hjemmestrukturen samt enhedernes behov. Konceptet hviler på den nyeste forskning inden for fysisk træning, og formålet er at øge soldatens Operative Fysiske Parathed og i sidste ende dermed kampkraften i enheden".

Operativ Fysisk Parathed er, når soldaten er skadesfri og kan honorere de operative fysiske anbefalinger/krav, hvilket testes gennem Forsvarets Fysiske Test.

Vælg Tryg og få ekstra fordele

HOD har en attraktiv aftale med Tryg om forsikringer til medlemmerne. Aftalen giver dig fordele og services, som er med til at gøre din hverdag tryg.

Vælg os og få blandt andet:

- hurtig hjælp døgnet rundt
- rabat på forsikringer
- Tryg Bolighotline - rådgivning om skader i dit hjem
- mulighed for bonus på typisk 8 % (fra Trygs hovedejer Tryghedsgruppen)

Læs mere på tryg.dk/partner/hod eller ring til os på 70 33 25 25

Det handler om at være

AT FØLGE OG LEDE FRA WEST POINT TIL DET HVIDE HUS

Før du kan lede, skal du kunne følge. I sin netop udkomne erindringsbog gennemgår general Martin Dempsey de livslektioner og karaktertræk, hans 41 år i det amerikanske militær har givet ham.

TEKST ANDERS HØJER RØMELING

SIDSTE EFTERÅR FIK VI TIDLIGERE FORSVARSMINISTER JIM MATTIS' erindringer, og nu er turen kommet til Martin Dempsey, general og forhenværende Chairman for the Joint Chiefs of Staff under præsident Obama. Men er der noget nyt at komme efter for de læsere, der allerede har tygget sig igennem Mattis' bog? Ja, for Dempsey's *No Time for Spectators: The Lessons That Mattered Most From West Point to the West Wing* er fyldt med værdifulde pointer om at lede og følge.

Tidligt i bogen møder vi en ung 18-årig Dempsey, der får tilbudt en plads på det anerkendte militærakademi West Point. Det er dog Dempseys mor, der må overvise sin modstræbende søn om, at West Point er en chance, han simpelthen ikke må lade gå til spilde. De enes om, at Dempsey prøver militærakademiet af i nogle måneder. Nogle måneder bliver til 41 år, og Dempsey takker i bogen sin mor med ordene: "Der er mennesker i vores liv, som måske i højere grad end os selv ved, hvad der er til vores eget bedste."

Det mantra gentager Dempsey for sig selv i 2011, da Obama spørger, om han vil takke ja til jobbet som Army Chief of Staff, og igen, blot en enkelt dag inde i den nye stilling, om Demp-

sey vil træde til som Chairman for the Joint Chiefs of Staff – den højest betroede militære stilling. På dette tidspunkt er en tynd og martret Dempsey stadig ved at komme sig efter et behandlingsforløb for halskræft, men han stoler på, at de personer, der har udset ham til stillingen, ved bedre end han selv.

Moral og karakter

Bogen er ikke kronologisk fortalt, og det tog nogen tid for denne anmelder at værdsætte bogens fortællerstil. Fremfor en slavisk gennemgang af Dempseys liv er kapitlerne hovedsageligt skrevet ud fra et sæt efterstræbelsesværdige leveregler og karaktertræk. De følges så op af eksempler fra Dempseys liv på West Point, patruljeringer langs Jerntæppet, missioner i Irak samt briefinger af præsident Obama i Det Hvide Hus' *Situation Room*.

Historierne pointerer, at uanset hvor Dempsey har befundet sig i karrieren, hvad end han var leder eller følger, så var der i den givne situation erfaringer at hente og valg at træffe mellem rigtigt og forkert.

For eksempel mister Dempsey under en NATO-øvelse i Vesttyskland en tophemmelig krypteringsnøgle i vejkanthen, og han finder den først

igen en halv time senere. Det eneste andet vidne til misæren råder ham at tie stille, men Dempsey insisterer på at indrapportere forsømmelsen, uanset om det må få konsekvenser for karrieren.

I sådanne situationer, skriver Dempsey, "vil vi ofte klappe i og fortsætte, som om intet var hændt, men det er vigtigt, at vores stærke, individuelle overlevelsesinstinkt konfronteres af et endnu stærkere instinkt om at følge de regler, vi har sagt, vi ville leve efter. I den sammenhæng kan karakter forstås, som det at skulle konfrontere sig selv, og den konfrontation er en af de få ting i livet, som vi er fuldstændig herre over selv."

Modsat mange andre selvbiografier handler *No Time for Spectators* mindre om forfatteren og mere om de valg, der giver mennesket karakter. Og karakter er altafgørende, både i fredstid og i krigstid, skriver Dempsey:

"Karakter bygges over tid af de valg, vi foretager os. Det er akkumulationen af vaner, der først og fremmest eksisterer i vores individuelle bevidsthed, men som andre får et glimt af, når vi udsættes for pres. Det er forstærket i de små ting, vi gør i livet, så vores karakter er forbe-

redt, når de store ting i livet uundgåeligt udfordrer os.”

Ikke alle eksempler er lige overbevisende

Bogens ni kapitler byder på ni fascinerende livslektioner så som at være ”passioneret nysgerrig” og ”prioriter de små detaljer”. Martin Dempsey lykkes i alle ni kapitler med at forklare principperne bag, men enkelte historier føles flade og undervældende.

For eksempel er det først på toppen af Israels næsthøjeste bygning, hvor Dempsey kigger mod Libanon og Hizbollah i nord, at han forstår, hvor tæt på sine fjender, Israel i grunden er, ligesom at i han i den demilitariserede zone mellem Nord- og Sydkorea får øjenkontakt med en nordkoreansk grænsevagt og fornemmer soldatens had – ikke kun mod Dempsey, men mod hele USA forstås. De to eksempler er ikke dårlige, men de bleger i forhold til de fremragende passager, hvor Dempsey skærer begreber som ”tillid”, ”at høre til” og foromtalt ”karakter” ud i pap.

Størstedelen af historierne er dog indsigtfulde og relevante. For eksempel står militæret i 2014 overfor omfattende nedskæringer, der vil skade USA's nationale sikkerhed, og Dempsey og hans kolleger underskriver et advarende memo til præsident Obama. Kort efter har Dempsey en vred præsident i røret, der spørger, om ikke Dempsey kan se, at memoet i offentlighedens øjne vil fremstille Obama som en leder, der er ligeglad med landets militær – og så netop få dage før det amerikanske midtvejsvalg.

Dempsey lærer, at ”selv det bedste råd må tage højde for timing og de større prioriteter, som en leder højere oppe har. Risikoen for misopfattelser er altid til stede, selv under de bedste intentioner.”

No Time for Spectators indeholder mange sigende lektioner om leder- og følgeskab, om individets forventninger til gruppen, og omvendt, og ikke mindst om at tage ansvar for sine handlinger, især når det er nemmest at lade være. Dempsey har skrevet en bog, der ikke bare er en god læseoplevelse henover en forlænget weekend, men en kilde til refleksion henover mange år. ■

”YDMYG, EKSTREMT DYGTIG OG IKKE BANGE FOR AT BRYDE UD I SANG”. Sådan husker generalløjtnant Per Pugholm Olsen den amerikanske general Martin Dempsey

Generalløjtnant og kommende chef for NATO Mission Iraq, Per Pugholm Olsen, har arbejdet i samme organisation som Martin Dempsey ad to omgange. Først i Irak i 2006 og senere i NATOs Militærkomité mellem 2015 og 2016.

- Når Dempsey træder ind i rummet, så er han ”den grå eminence”. Han ejer rummet og ikke nødvendigvis, fordi han mener, at han er den bedste, siger Per Pugholm Olsen, også kendt som PP, og fortsætter:

- I Irak havde jeg i starten fornøjelsen af at arbejde sammen med David Petraeus, som også er en behagelig og super kompetent person. Men hvor Petraeus styrede ved at kende alle detaljer og altid vide bedst, fremstod Dempsey som en utrolig ydmyg person. Dempsey udstak de overordnede retningslinjer, foregav ikke at havde løsningen, og lod så organisationen arbejde. Lidt firkantet kan man sige, at med Petraeus, der arbejdede vi for ham, og med Dempsey, der arbejdede han for os.

Gør det komplekse enkelt

- Det, jeg måske lagde særligt mærke til i NATOs Militærkomité, var Dempseys evne til at gøre tingene enkle. Dempsey var altid helt nede på jorden, og uanset hvor kompleks sagen måtte være, kunne han sammenfatte den i fem enkle sætninger. Nogle mennesker kan godt lide at demonstrere, at de evner en kompleks problemstilling ved at tale om den på en kompleks måde. Men det unikke ved Dempsey er, at han underspillede, a la ”jeg er jo ikke klogere end de fleste, og jeg synes ganske simpelt, at sagen ser sådan her ud”, fortæller Per Pugholm Olsen.

- Jeg tror, at hans ydmyghed blandt andet kommer af hans personlighed og hans baggrund på West Point. Der er ingen tvivl om, at de amerikanske topgeneraler har forskellig facon, men de er alle ekstremt dygtige. Jeg tror, at det skyldes, at det amerikanske officersuddannelsessystem er et elitesystem med store forskelle fra grad til grad. Dét, kombineret med at USA er så meget større end Danmark, gør, at den person, der når toppen, er den bedste ud af de tusind bedste. Den, der når toppen i Danmark, er én ud af en håndfuld.

PP nåede også at opleve Martin Dempseys berømte vane for at bryde ud i sang:

- I forbindelse med en årlig weekend for NATOs Militærkomité, hvor Forsvarscheferne og deres ægtefæller var inviteret, blev der holdt en meget lang politisk tale. Da taleren var færdig, spurgte toastmasteren, om der var nogen af de tilstedeværende forsvarschefer, der ville kommentere på det politiske indlæg. Resolut bad Dempsey om at få mikrofonen, hvorefter han brød ud i sang, og aftenen udviklede sig herefter til en hyggelig fest. ■

Det at være officer er et meningsfuldt hverv, som samtidig giver unikke oplevelser og ind imellem placerer den enkelte officer i helt særlige situationer. Officeren har bedt en række medlemmer fortælle om én episode i deres karriere, der stikker ud som noget særligt eller noget, som de aldrig havde forventet at havne midt i.

FLYVEVÅBNETS DANMARKSEKSPEDITION

Piloten STI var med til at skrive Danmarkshistorie, da han landede den ene af to F-16 på en af verdens nordligste flybaser.

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN

DEN 5. AUGUST 2014. John "STI" Kristensen sidder i sin F-16 højt over Grønland. Under ham ligger en verden af is og sne. Men i cockpittet nærmer temperaturen sig 60 grader. At han har det meget varmt under de to lag termoundertøj, overlevelsесdragt og hjelm er en underdrivelse. Alligevel er han glad.

- Jeg havde en totalt fed fornemmelse. Jeg var lettet fra Thule Air Base, og jeg tænkte: "Jeg har lige været med til noget, som sker meget, meget sjældent", fortæller major John Kristensen.

Varmen i cockpittet vender vi tilbage til. Men den dag i 2014 har John Kristensen med pilotnavnet STI sammen med sin pilotkollega JOK netop afsluttet noget, som ingen i Forsvaret havde prøvet før. De har landet to F-16 på verdens næstnordligste flyveplads, Thule Air Base. De har skrevet flyhistorie.

Turen var en del af Danmarks strategi for Arktis. Med det øgede sikkerhedspolitiske fokus på området var det vigtigt at finde ud af, om F-16 kunne operere i de kolde egne.

Ubarmhjertig hård natur

Flyvning i Grønland er ikke ukendt for John Kristensen. Som pilot har han tidligere fløjet G-3 Gulfstream og været udstationeret ved luftgruppen på Kangerlussuaq. Han var også Detachment Commander (DETCO) på Nordkap Ekspeditionen i 2007, hvor han ledte fem helt unge piloter på en flyvetur til Nordkap og retur i T17-træningsfly. Derfor blev han udvalgt til at lede missionen til Thule.

- I mange år har jeg haft dyb, dyb respekt for at flyve i Grønland. Det er utroligt smukt, når man sidder i et varmt cockpit, men hvis man først har været på arktisk overlevelse og lært at bygge iglo på jorden, som jeg har, så ved man også, hvor ubarmhjertig hård naturen er deroppe. Kontrasterne står meget skarpt. På et eller andet plan var det her Flyvevåbnets Danmarksekspedition.

Den tur var bare unik på mange måder og noget, jeg ikke kunne sige nej til, fortæller han.

En stor del af planlægningen handlede om udfordringen i de afstande, flyene skulle tilbagelægge. Der findes efterhånden mange landingsbaner i Grønland, men kun tre af dem kan bruges til F-16. Den tættest på Thule er Kangerlussuaq. En tur på omkring 1.300 kilometer eller svarende til afstanden mellem København og Genova i Italien - hver vej. Men fordi der ikke findes andre landingsbaner på vejen, skal flyene have brændstof nok til at flyve hele turen retur uden at tanke, hvis det viser sig, at det ikke er muligt at lande på Thule Air Base, når de kommer frem. Det gav et problem, fordi de ekstra brændstoff-tanke, som Danmark rådede over, ikke var store nok.

Derfor måtte Danmark låne sig frem til ekstra store tanke. Sådan nogle rådede Portugal over, men de var udlånt til Belgien. Så ved et airshow på Florennes Air Base i det sydvestlige Belgien hentede STI tankene. Dermed var der sat endnu et hak på listen, der også talte nyindkøbte, orange overlevelsесdragter, krigsoverlevelsесvest og pistol, så de kunne forsvare sig mod isbjørne.

I begyndelsen af august 2014 var listen komplet. STI, JOK og et hold på omkring 20 mand var klar til missionen. Man sendte nemlig ikke bare to F-16 til Thule uden back-up i form af endnu en F-16. Med var også en Challenger fra eskadrille 721, der normalt flyver i Grønland, samt en C-130 Hercules. Challengeren kombinerede sin almindelige mission og lavede fiskeriinspektion på den første del af turen.

- Det store hold skyldes, at vores radioer ikke kunne bruges deroppe. Og vi havde ikke satellitkommunikation på de danske F-16. Så skulle der ske noget, og vi måtte hoppe ud, så var de der med det samme og kunne kaste en redningsbåd eller andet ned til os, fortæller John Kristensen.

Efter flyvningen lagde STI et klip optaget fra cockpittet på youtube. Efter kun en uge var det set tæt på en million gange. Det kan du finde ved at søge på F-16 Grønland.

Foto fra turen over Grønland, hvor STI landede sin F-16 på verdens næstnordligste flyveplads, Thule Air Base. Foto: Privat

Turbulent mission lykkes

Blå himmel med spredte skyer gjorde flyvningen fra Kangerlussuaq til Thule uproblematisk. Men ved Thule viste vejret sig fra sin lunefulde side. Hård vind med tilhørende regn fra sydøst skabte meget turbulens over basen. Sammen med Challengeren afventede de to F-16 vejru udviklingen i godt tyve minutter.

For at kontrollere forholdene lavede de flere overflyvninger af basen. For piloterne i de tre fly var disse runder udfordrende og noget af en rusketur – for passagererne i Challengeren var det for meget; poserne til "aktiv luftsyge" blev flittigt brugt, som John Kristensen udtrykker det.

- På tredje runde udførte jeg en egentlig anflyvning, men i omkring 730 fod ramte jeg et kraftigt wind shear lag (en kraftig ændring i vindretning og hastighed, red.). Jeg afbrød derfor landingsforsøget og samlede hastighed op til en lav overflyvning. Under wind shear laget var luften rimelig rolig, hvilket jeg rapporterede til min wingman, JOK. Han fortsatte sin anflyvning, men holdt nu lidt ekstra fart på flyet. JOK blev således den første til at lande en F-16 på Thule. Det pointerede han bagefter med et stort smil. Men jeg var mindst lige så storgrinende over, at missionen lykkedes, for det hang i en tynd tråd til sidst, fortæller John Kristensen.

Hjemturen foregik næsten uden problemer. Sammen med sin wingman øvede John Kristensen flyvning i lav højde. Noget, det er svært at få lov til i Danmark.

- I Danmark er minimumshøjden 300 fod på udvalgte ruter i Jylland. På Grønland testede vi flyvning i 100 fod, og landskabet viste sig at være perfekt til formålet. Vi vidste på forhånd, at støjen ikke ville genere nogen, og at der ikke er master eller el-ledninger, man skal tage højde for. Samtidig er flyvning mellem bjerge og over is ikke noget, der lader sig gøre andre steder i Kongeriget Danmark. Så det gav god træning, fortæller han.

Turen hjem gav dog STI noget af en svedetur. Undervejs gik køleturbinen i flyet i stykker. Det betød, at han måtte sætte temperaturen højere og højere for at sikre luftgennemstrømning i cockpittet. Derfor sad han i omkring 60 graders varme over det kolde landskab. Men der var ikke andet, STI kunne gøre, end at følge manualen, der foreskriver, at man fortsætter til nærmeste lufthavn. I dette tilfælde Kangerlussuaq.

- Vandet drev bogstaveligt talt af mig. Men mission blev fortsat. Ca. 30 minutter senere landede jeg på Søndre Strømfjord og åbnede straks cockpittet, så kold luft kunne trænge ind, fortæller STI. ■

HOD MEDLEMSFORDELE

Rådgivning

Du kan få rådgivning vedr. løn- og ansættelsesforhold, skatteforhold, tjenesterejser, INTOPS, pension, forsikringer med videre. Som fuldtids- eller kadet/elevmedlem har du desuden mulighed for at trække på sekretariatets bistand til lokale forhandlinger, hvor sagen ikke kan løses af den lokale TR.

Officersbanken – Lån & Spar

Du kan få unikke fordele i Lån & Spar, fordi HOD er medejer af banken.

Advokathjælp

HOD samarbejder med et advokatfirma, som du har mulighed for at benytte til en favorabel medlemspris.

Forsikring

HOD har en aftale med Tryg, hvor du kan få medlemspriser på alle typer af forsikringer.

Pension

HOD har en attraktiv og konkurrencedygtig aftale med PFA.

Lån

Du kan optage lån i Tjenestemændenes Låneforening til en fordelagtig rente og uden gebyrer og stiftelsesomkostninger.

Forbrugsforeningen

Du kan blive medlem af Forbrugsforeningen og få glæde af de fordele, som foreningen tilbyder.

Der er mange penge at spare på alt fra maling til rejser til den daglige kop kaffe.

Fagblad

Du modtager Fagbladet Officeren 6 gange om året.

Læs mere om alle medlemsfordelene på hod.dk.

Du er også altid velkommen til at kontakte os på 3315 0233 eller hod@hod.dk

HOD FIK EN HENVENDELSE FRA ET MEDLEM, SOM EFTER UDGANGEN AF ÅRET HAVDE EN DEL ARBEJDSTID TIL GODE. Det viste sig samtidig, at det ikke var muligt at afvikle friheden i det første kvartal i det nye år (også kaldet det 5. kvartal).

Ved udgangen af marts måned 2020 havde han derfor et større antal timer, som han efter reglerne skulle have honorering for. Dette selvfølgelig i forhold til det, som blev aftalt under OK18.

Pågældende fik en del timer udbetalt og et større antal overført til en fridøgnsbank. De udbetalte timer blev honoreret i forholdet

1:1,5, mens timerne til fridøgnsbanket kun blev overført i forholdet 1:1. Idet pågældende er overenskomstansat, gjorde HOD indsigelse mod dette, og efter en kortere dialog blev timerne justeret til, så at de blev overført til fridøgnsbanken i forholdet 1:1,5.

Sagen er afsluttet.

Konsulent Steen Gøtsche

OFFICEREN

Nr. 3/2020, 29. årgang

ISSN: 2445-5326
Fagbladet Officeren er udgivet af Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD)
Olaf Palmes Gade 10
2100 København Ø.
Tlf. +45 3315 0233
Fax: +45 3314 4626
www.hod.dk

Facebook: Hovedorganisationen af Officerer i Danmark

Ansvarshavende redaktør:
Oberstløjtnant Niels Tønning
+45 2237 3966
niels@hod.dk

Redaktør:

Pressechef Vickie Lind
+45 5159 0742
vickie@hod.dk

Grafisk design:

Gregorius DesignThinking

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:

Knak's Kommunikation
Dragstrupvej 12, Dragstrup
3250 Gilleleje
Annoncechef Casper Aistrup
cha@oceanmedia.dk
+45 3154 0300

Annoncepriser:

1/1 side: kr. 9.450
1/2 side: kr. 5.850
1/4 side: kr. 3.500
1/8 side: kr. 2.350
Priserne er inkl. 4 farver.

Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise annoncer, der strider mod bladets tone og ånd.

Deadline for indlæg og annoncer:

Blad nr. 4/2020: 10. august
Som udkommer: 9. september
Blad nr. 5/2020: 21. september
Som udkommer: 21. oktober
Blad nr. 6/2020: 9. november
Som udkommer: 9. december

Abonnement: 828,- kr. pr. år.

Redaktion afsluttet den
9. juni 2020.

Kontrolleret oplag: 5.122 i perioden
1. juli 2017 – 30. juni 2018

Fagbladet Officeren er via trykkeriet Jørn Thomsen Elbo A/S certificeret efter følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001 kvalitetscertificering, FSC-certificering og SvaneMærket.
Magasinet er trykt på miljørigtigt papir med vegetabiliske farver.

32

– Opfattelsen var, at idræt var noget, man puttede ind i nogle huller i skoleskemaet. Det blev ikke prioriteret – og det, må jeg sige, er en holdning, som vi den dag i dag stadigvæk slås lidt med.

Kurt Nissen, major

Læs: Fra boldspil til blodig alvor

Vedr. adresseændringer
kontakt venligst
HOD's sekretariat
Olof Palmes Gade 10,
2100 København Ø
Mail: hod@hod.dk